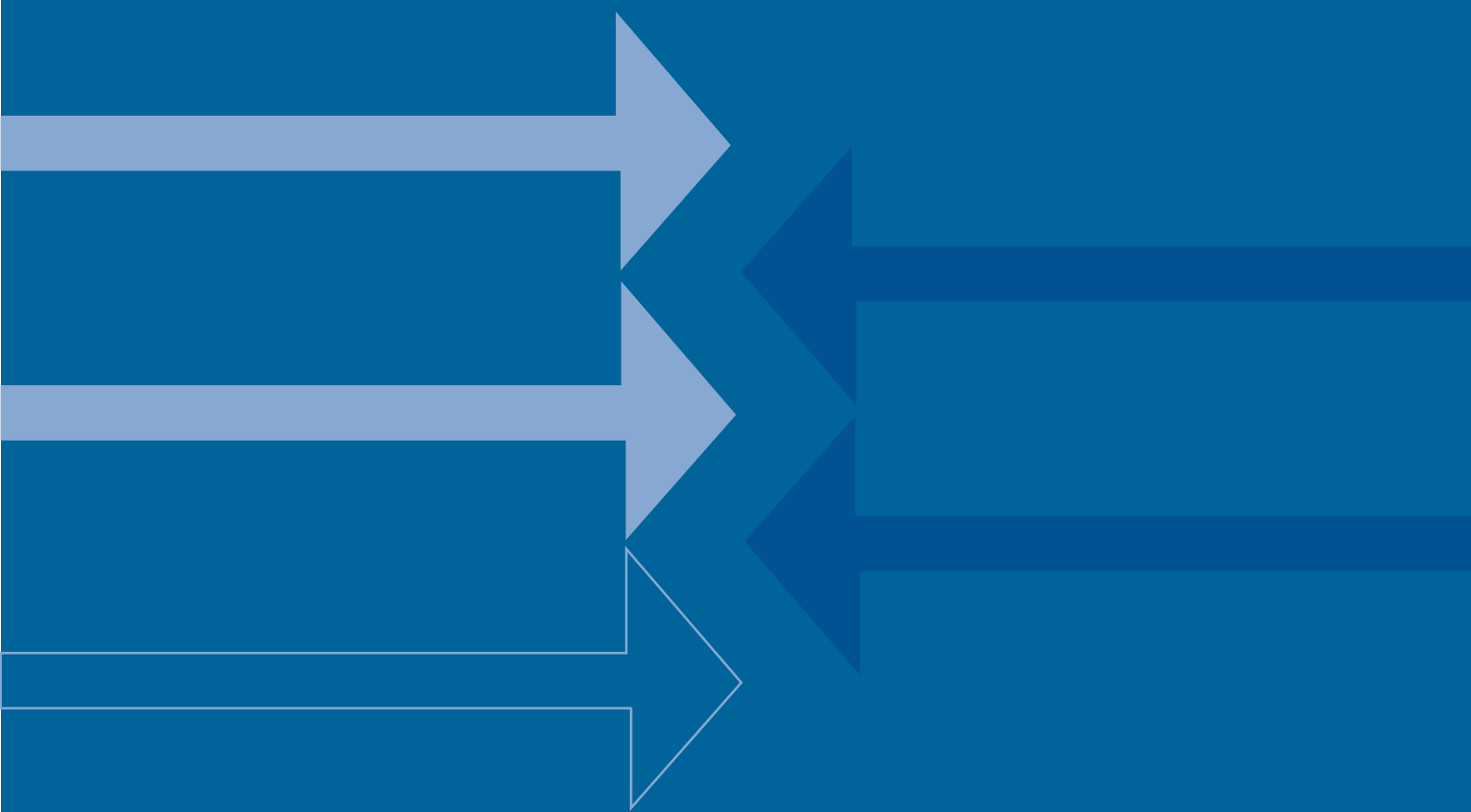

HIER, DAARHEEN EN SOMS WEER TERUG

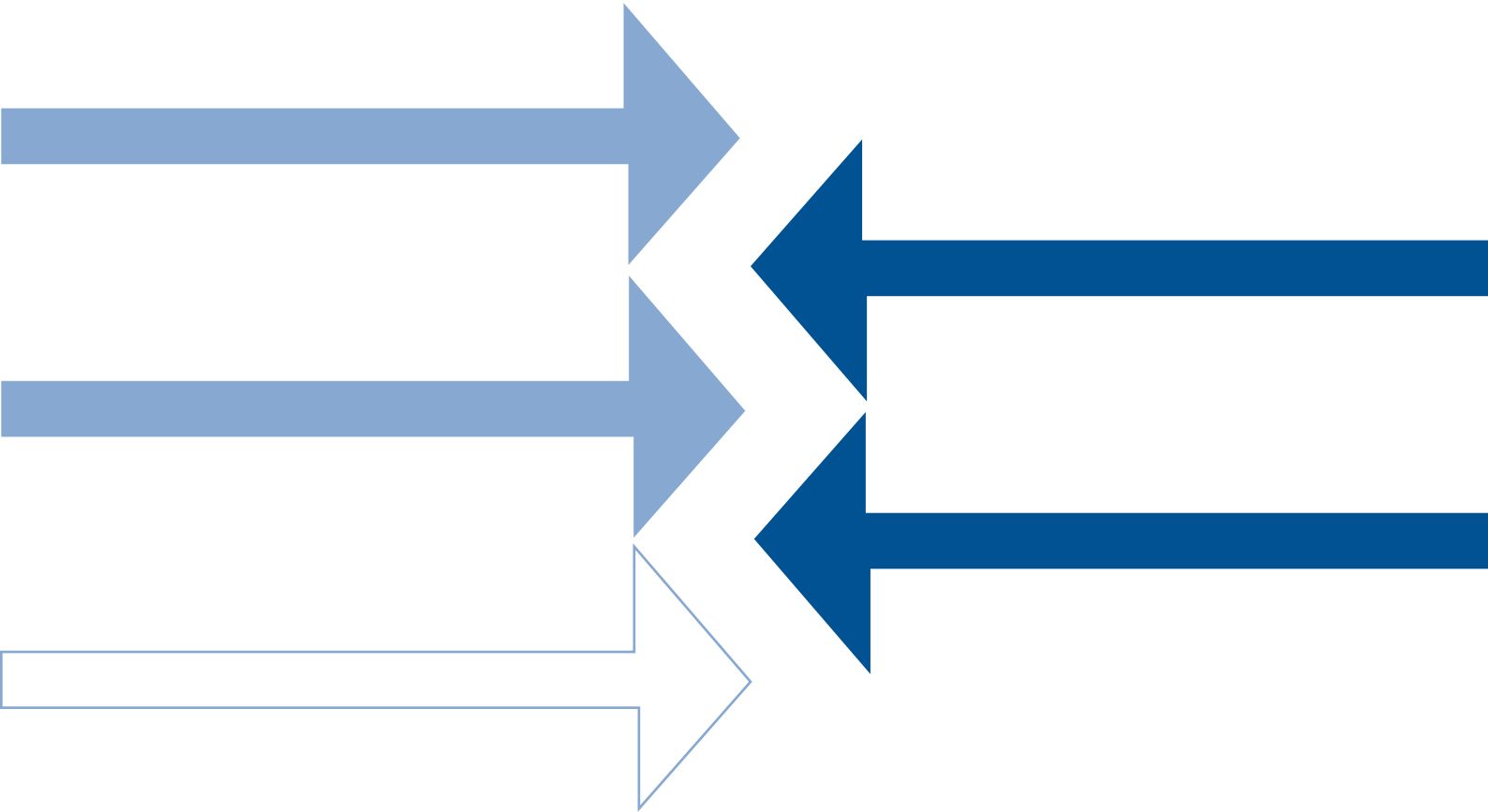
Een onderzoek naar vertrek-, blijf- en terugkeermotieven van (oudere) jongeren in de gemeente Sittard-Geleen

Auteur: Peter Hovens

HIER, DAARHEEN EN SOMS WEER TERUG¹

Een onderzoek naar vertrek-, blijf- en terugkeermotieven van (oudere) jongeren in de gemeente Sittard-Geleen

oktober 2009

- Peter Hovens
- Omslag: Buro Pro Geleen

---

¹ Geparafraseerde ondertitel van J.R.R. Tolkien, De Hobbit, Daarheen en weer terug.

Inhoudsopgave

<u>1. Inleiding</u>	6
<u>2. Motieven van mensen met betrekking tot hun domiciliekeuze</u>	11
<u>3. De eerste tussenbalans: de belangrijkste motieven op een rijtje</u>	15
<u>4. Rapportcijfers</u>	17
<u>5. De tweede tussenbalans: het totale rapport</u>	26
<u>6. Sociale binding met de regio</u>	28
<u>7. De derde tussenbalans: Sociale binding niet onbelangrijk</u>	30
<u>8. Eindbalans</u>	31
<u>9. Conclusies en aanbevelingen</u>	32
<u>Bijlagen</u>	33

Samenvatting

De gemeente Sittard-Geleen heeft te maken met een structurele afname van de omvang van de bevolking. Deze krimp zal de gemeente niet kunnen keren, omdat deze wordt veroorzaakt door een achterblijvend aantal geboorten en een -vanwege een vergrijsde bevolking- hoog aantal sterfgevallen. Dat maakt de vraag waarom jongeren de gemeente of de regio verlaten extra urgent, evenals de vraag waarom ze op termijn niet terugkeren. In het bijzonder is van belang de vraag of de overheid überhaupt in staat is om daar enige invloed op uit te oefenen.

Dit onderzoek tracht een beeld te schetsen van motieven en overwegingen van jongeren om na hun middelbare school al dan niet de regio te verlaten en als dat laatste het geval is de redenen waarom men wel of niet besluit om terug te keren.

De belangrijkste reden om de regio te verlaten heeft te maken met de keuze van de vervolgopleiding. Dat geldt vooral voor de mensen met een VWO-diploma. Uiteindelijk is echter het perspectief op een passende baan van doorslaggevende betekenis, voor zowel de mensen die in de regio zijn blijven wonen, als voor de mensen die op een gegeven moment zijn teruggekeerd. Voor degenen die zijn weggegaan en overwegen om weer terug te keren is het ontbreken van passende baan de grootste belemmering om te verhuizen naar de geboortegrond. Ten slotte beoordeelt ook een groot deel van de mensen die niet van plan zijn om weer terug te komen dat het arbeidsmarktperspectief niet denderend is.

De deelnemers aan dit onderzoek zijn overwegend positief over de regio. Het meest positief is men over 'natuur en landschap'. Maar ook het woningaanbod/woonomgeving, het maatschappelijk voorzieningenniveau, veiligheid, recreatie- en uitgaansmogelijkheden en bereikbaarheid scoren een voldoende. Juist het cruciale aspect van de loopbaanmogelijkheden in de regio krijgt het laagste rapportcijfer.

Naast het geschetste 'economische motief' speelt 'sociale binding' een belangrijke rol. De aanwezigheid van familie in de regio en het hebben van een Limburgse achtergrond zijn belangrijke aspecten bij de keuze van mensen om zich in de regio te vestigen. Wat in dit verband ook een wezenlijke rol speelt is de bindende kracht die uitgaat van het verenigingsleven.

Mensen maken diverse afwegingen bij het kiezen van hun woonplaats. Een deel van die afwegingen zijn persoonlijk van aard, zoals het gegeven dat iemands partner niet wil verhuizen. Een ander deel van de afwegingen heeft te maken met een persoonlijke achtergrond, zoals de aanwezigheid van familie. De beïnvloedingsmogelijkheden voor de overheid zijn dan ook beperkt. Waar de aandacht van de overheid naar uit moet gaan is het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs, de kwaliteit van de arbeidsmarkt en een goede aansluiting op elkaar, alsmede naar het functioneren van het verenigingsleven. Voor het overige blijft de kwaliteit van het aanbod van woon- en leefomgeving en het aanbod van sociaal-culturele voorzieningen natuurlijk zeer belangrijk, bovenal voor de eigen inwoners.

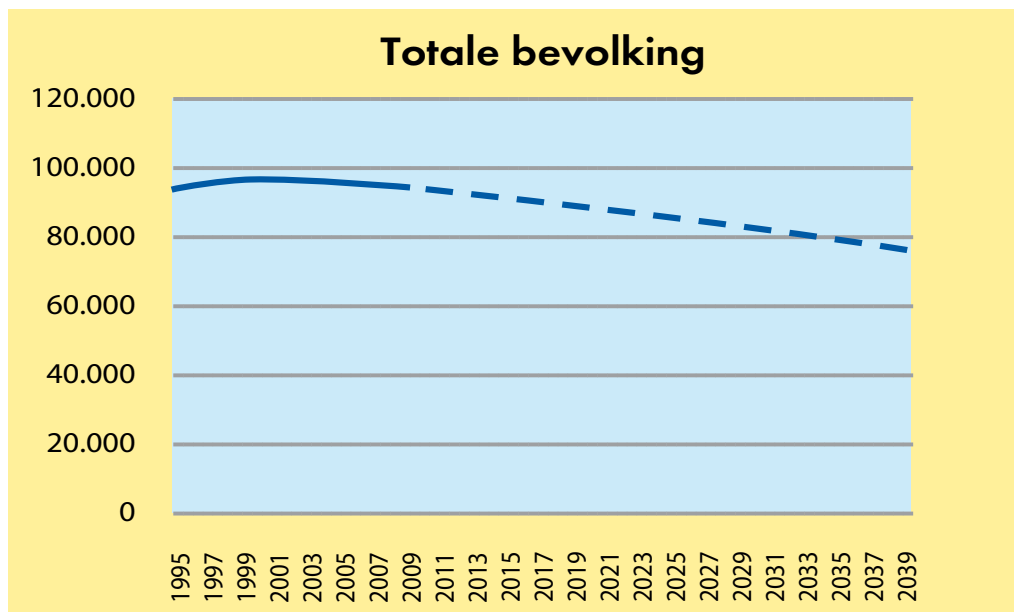
1. Inleiding

De gemeente Sittard-Geleen kampt net als de andere gemeenten in de regio Zuid-Limburg met een dalend aantal inwoners. Dat roept twee vragen op: waar komt dat vandaan en wat zou een gemeente daaraan kunnen doen? Nu volgt een toelichting op de eerste vraag.

1.1 Bevolkingsontwikkeling

De prognoses laten zien dat ook voor de toekomst een verdere afname van ingezetenen wordt verwacht. De gemeente Sittard-Geleen startte in 2001 na de herindeling met 97.950 inwoners. De verwachting is dat in 2040 ruim 77.000 personen in Sittard-Geleen staan ingeschreven.

Figuur 1   **Ontwikkeling van de omvang van de totale bevolking van 1995-2009 en van 2009-2040 (prognose)**

Bron: Etil, bewerking KcBB

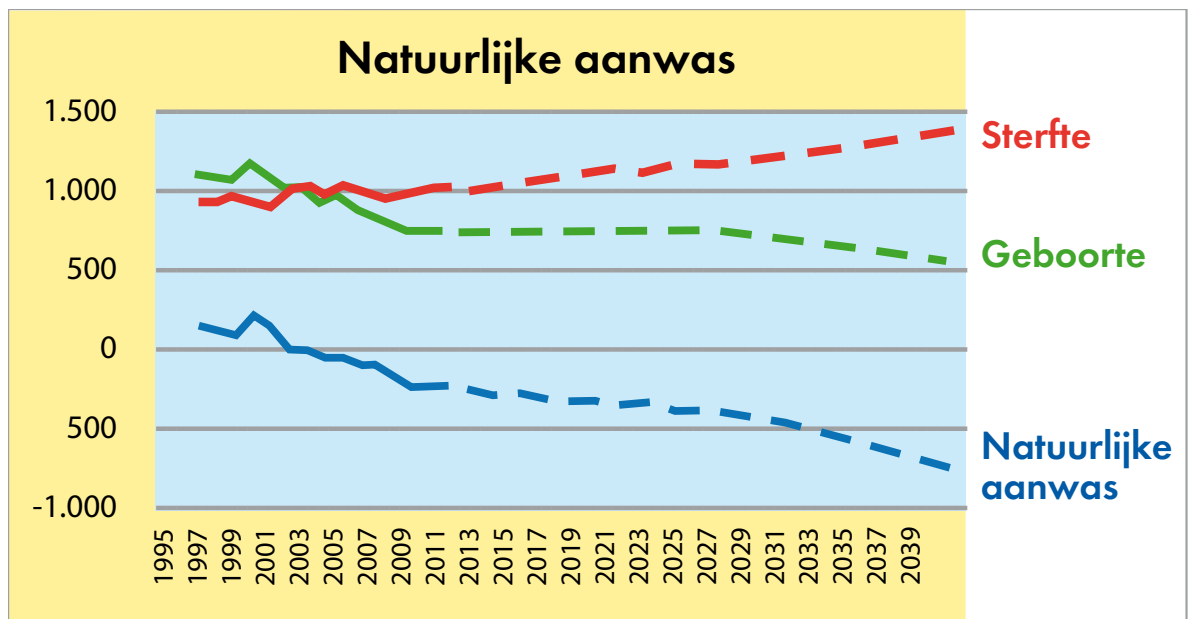
De ontwikkeling van de omvang van de bevolking wordt bepaald door twee factoren: de natuurlijke aanwas en het migratiesaldo. De vraag is dan door welke van beide factoren de daling wordt veroorzaakt of misschien wel door beide. Laten we daar eens naar kijken.

1.2 Ontwikkeling natuurlijke aanwas

De natuurlijke aanwas is het verschil tussen aantal geboorten en aantal sterfgevallen. Als er minder kinderen worden geboren dan dat er mensen overlijden, dan is er sprake van een negatieve natuurlijke aanwas. Zowel het aantal geboorten als het aantal sterfgevallen hangt grotendeels af van de samenstelling van de bevolking. Bij een sterk vergrijsde samenleving, zal het aantal sterfgevallen hoog zijn. Is de groep 'vrouwen in de vruchtbare leeftijd' klein van omvang dan zal het aantal geboorten laag zijn.

Verder spelen het vruchtbaarheidscijfer en de sterftekans ook nog een rol. Het gemiddeld kindertal per vrouw schommelt in Sittard-Geleen rond de 1,5. Het Nederlands gemiddelde bedraagt 1,7. Om de bevolking via de natuurlijke aanwas op peil te houden is een getal van 2,1 nodig. Maar dat laten we hier verder rusten.

Figuur 2 Ontwikkeling van geboorteoverschot, sterfteoverschot en natuurlijke aanwas van 1995-2009 en van 2009-2040 (prognose)

Bron: Etil, bewerking KcBB

Een lokale overheid kan niet echt sturen op de samenstelling van je bevolking. De gemeente had in de jaren vijftig en zestig een grote aanwas als gevolg van de groei van de mijnindustrie. Van 56.062 inwoners in 1950, naar 78.313 in 1960 en vervolgens 91.991 in 1971.¹ De jonge nieuwkomers van toen zijn de ouderen van nu. Dat verklaart de vergrijzing van nu. Onderstaande tabel laat de groei van het aantal 65plussers zien.

Tabel 1 Samenstelling van de inwoners van Sittard-Geleen naar leeftijd, 1995-2035

	1995	2005	2015	2025	2035
0-14 jaar	16,7	16,5	13,3	12,7	12,8
15-64 jaar	69,3	66,9	65,0	58,7	51,3
65 jaar e.o.	14,0	16,6	21,7	28,6	35,9
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

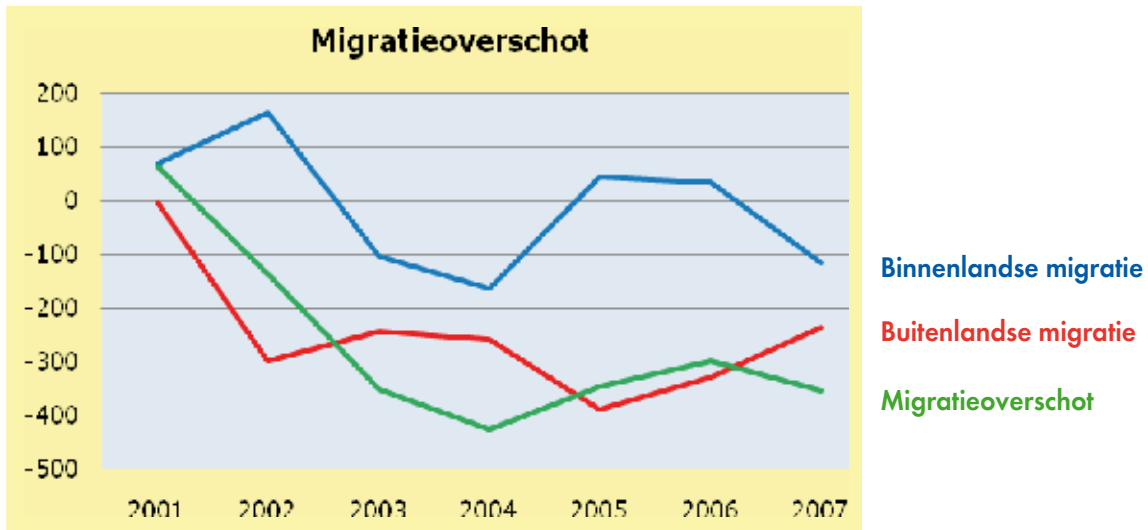
Bron: Etil, bewerking KcBB

• 1 Bron: www.volkstellingen.nl. De huidige gemeente Sittard-Geleen omvatte in die periode de volgende zelfstandige gemeenten: Born, Geleen, Grevenbicht, Limbricht, Munstergeleen, Obbicht en Papenhoven, Sittard.

1.3 Ontwikkeling migratiesaldo

In de periode 2001-2007 zien we een wisselend beeld met betrekking tot de binnenlandse migratie. Dan weer eens positief en dan weer negatief. Bij de buitenlandse migratie zien we een negatief beeld. Dat zal ongetwijfeld te maken hebben met de grensligging. Al met al kent de gemeente Sittard-Geleen een negatief migratiesaldo.

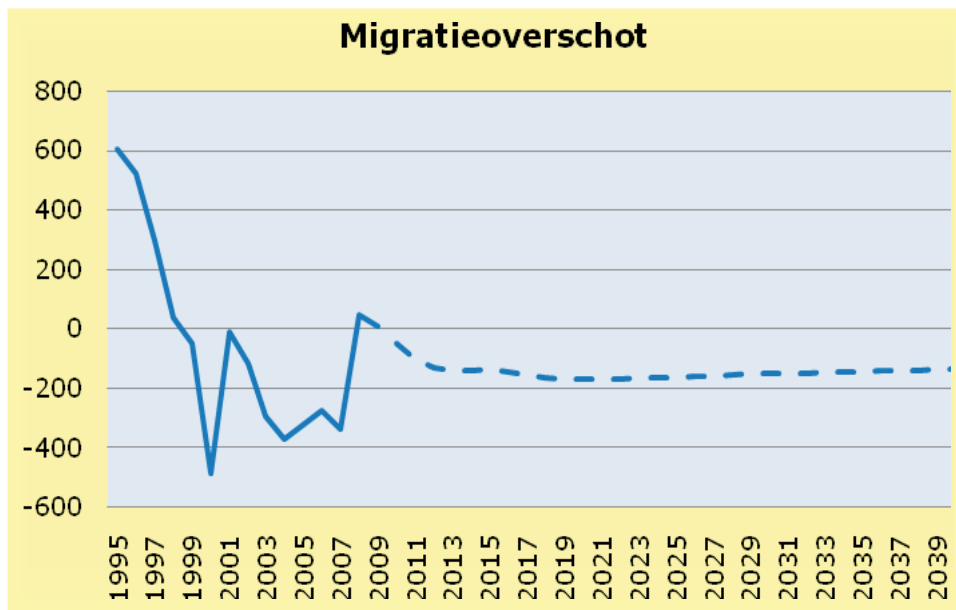
Figuur 3 Binnenlandse en buitenlandse migratie, migratieoverschot, 2001-2007

Bron: CBS, bewerking KcBB

Als we kijken naar de prognose voor de toekomst dan is de verwachting dat de gemeente Sittard-Geleen gemiddeld genomen een licht negatief migratiesaldo zal kennen.

Figuur 4 Ontwikkeling van het migratiesaldo van 1995-2009 en van 2009-2040 (prognose)

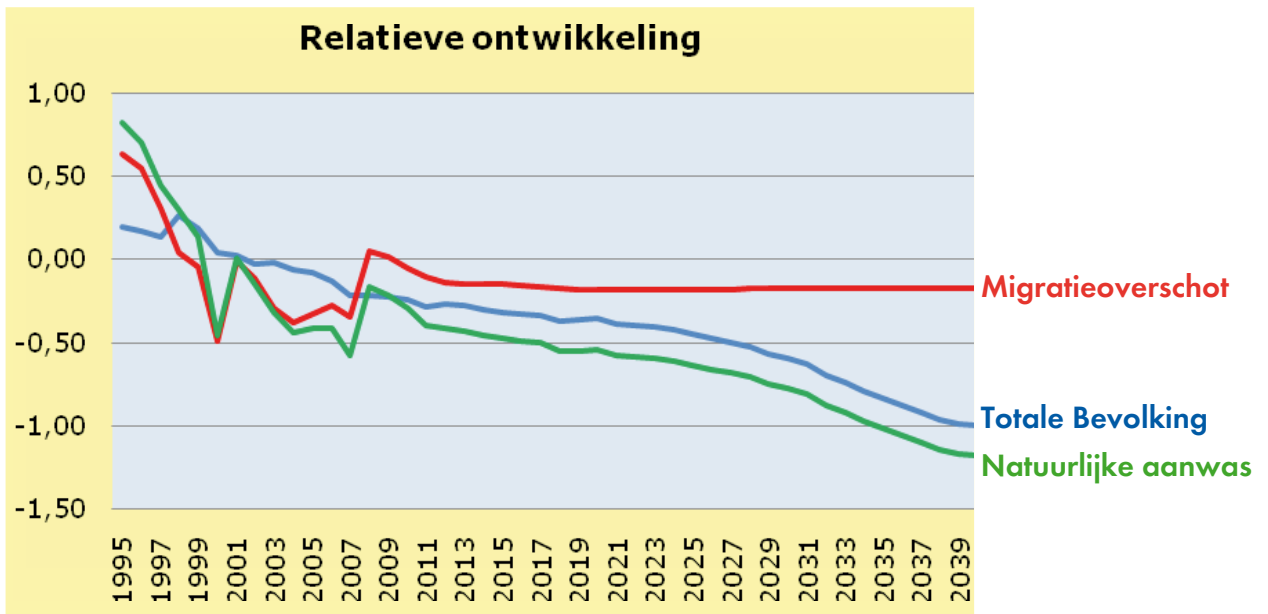
Bron: Etil, bewerking KcBB

1.4 Wat weten we nu?

We hebben gezien dat de natuurlijke aanwas een structurele daling laat zien. De prognoses van dat aspect van de bevolkingsomvang kennen een hoge mate van zekerheid. Dit in tegenstelling tot het andere aspect, de migratiestromen. Maar op basis van de ervaringen uit het verleden verwachten we een licht negatief migratiesaldo dat gemiddeld genomen over een langere periode vrij stabiel is. Dat is dus anders dan bij de natuurlijke aanwas, die structurele daling veroorzaakt. Bij elkaar opgeteld is een verdere afname van het aantal inwoners in Sittard-Geleen onvermijdelijk. Grafisch kunnen we dat als volgt weergeven.

Figuur 5 Ontwikkeling totale bevolking, geboorteoverschot, migratieoverschot in procenten.

Bron: Etil, bewerking KcBB

1.5 Nadere precisering van de onderzoeksvraag

De tweede vraag luidde: ‘Wat kan een gemeente aan bevolkingsdaling doen?’ Ofschoon we inmiddels begrijpen dat de gemeente die daling niet kan verhinderen, kunnen we ons wel afvragen of in die ontwikkeling beïnvloedbare elementen zitten waar de gemeente iets aan zou kunnen doen.

Aan de samenstelling (leeftijdsopbouw) kan men niets veranderen. Dat is een gegeven. Een lokale overheid beschikt ook niet over mogelijkheden het aantal geboorten positief te beïnvloeden. Blijft over de vraag of het mogelijk is de migratiestromen te beïnvloeden. Kan de gemeente voorkomen dat mensen naar elders vertrekken? Kan de gemeente effectieve maatregelen bedenken om nieuwe inwoners te lokken of voormalige inwoners weer terug te krijgen?

We kunnen dit soort vragen pas beantwoorden als we weten wat mensen beweegt om in hun geboorteregio te blijven wonen of wat hen doet besluiten om te vertrekken en wat de overwegingen zijn om op een later moment toch weer terug te keren.

Concreet gaat het om de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat zijn de motieven voor jongeren om de stad Sittard-Geleen te verlaten en welke omstandigheden spelen bij hen een rol om ervoor te kiezen om op termijn wel/niet naar hun stad van weleer terug te keren.
2. Welke van de in vraag 1 genoemde factoren zijn beïnvloedbaar en welke niet?
3. Van welke factoren is er de meeste winst te behalen?
4. Welke effectieve beleidsmaatregelen zou de gemeente Sittard-Geleen kunnen treffen?

1.6 Onderzoeksofzet

De onderwijsinstellingen Graaf Huyn College (Geleen) en Trevianum Scholengroep (Sittard) hebben nog niet zolang geleden een reünie georganiseerd. De oud-leerlingen van GHC zijn benaderd via een nieuwsbrief, de oud-leerlingen van Trevianum door middel van een e-mailbericht. 1490 respondenten hebben de vragenlijst volledig ingevuld. De betreffende oud-leerlingen zijn verzocht om mee te werken aan dit onderzoek door middel van het invullen van een vragenlijst. De respons lag om en nabij de 20%. Daarmee hebben we een betrouwbare en valide basis voor het onderzoek.

De vragenlijst had betrekking op de volgende aspecten.

- Persoonlijke kenmerken, zoals opleiding, huidige woonplaats, leeftijd, gezinssituatie. Voor een overzicht van de frequentieverdeling van de persoonskenmerken verwijzen we naar bijlage 1.
- Redenen keuze woonplaats, zoals redenen om te blijven, redenen om te vertrekken, redenen om terug te keren.
- Oordelen over een aantal aspecten van de regio Sittard-Geleen en omstreken.

2. Motieven van mensen met betrekking tot hun domiciliekeuze

2.1 Inleiding

Zoals gezegd vormen de beweegredenen van mensen die ten grondslag liggen aan hun keuze van hun woon- en verblijfplaats het centrale aspect in dit onderzoek. De antwoorden die de respondenten konden geven op de verschillende vragen hadden betrekking op:

- Studie of werk
- Woon en woonomgeving
- Bereikbaarheid van de regio
- Keuze van de partner om wel of niet in de regio te wonen
- De wenselijkheid om kinderen hier of elders te laten opgroeien
- Uitvoeren van zorgtaken voor ouders
- Gevoel van veiligheid in de regio
- Stedelijke voorzieningen
- Maatschappelijke voorzieningen
- Rust en groen in de omgeving
- Limburgse cultuur

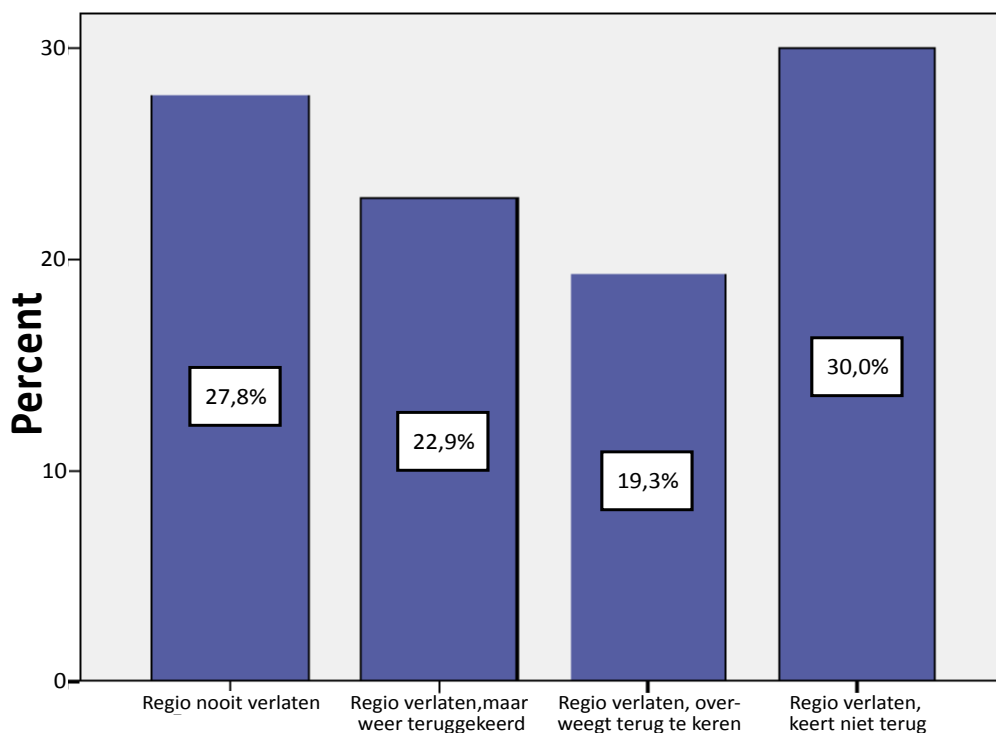
In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten, onderwerpen deze aan een analyse en sluiten af met een eerste conclusie. Maar eerst kijken we hoe de verschillende groepen zijn verdeeld.

2.2 Hoeveel mensen hebben de regio (ooit) verlaten?

Zo'n 28% van de ondervraagden heeft de regio nooit verlaten. Van de mensen die dat wel hebben gedaan is ongeveer een op de drie inmiddels teruggekeerd.

Van de mensen die zijn weggegaan en niet zijn teruggekeerd (49,3%) heeft ongeveer 4 op de 10 personen weleens serieus overwogen om weer terug te keren naar de geboortegrond.

Figuur 6 Domiciliekeuze

Nu rijzen de volgende vragen:

- Waarom kiezen sommigen ervoor om in de regio te blijven wonen?
- Waarom kiezen anderen ervoor om te vertrekken?
- Waarom komen sommigen naar verloop van tijd toch weer terug?
- Waarom komen mensen die weleens serieus over terugkeer hebben nagedacht uiteindelijk toch niet terug?

In de volgende paragrafen komen deze vragen en de bijbehorende antwoorden aan de orde.

2.3 Waarom kiezen mensen ervoor om de regio niet te verlaten?

Laten we eens kijken naar de redenen waarom sommigen ervoor hebben gekozen om de regio niet te verlaten.

De top drie van meest gegeven antwoorden ziet er als volgt uit.

1. De belangrijkste reden om hier te blijven wonen is het hebben van een baan, die men heeft gevonden na eventueel een vervolgstudie (70%).
2. Kennelijk is het voor velen belangrijk om in hun eigen vertrouwde omgeving met familie en vrienden te blijven wonen (59%).
3. Het derde belangrijke element heeft te maken met het kunnen vinden van een passende woning/woon omgeving (56%).

De overige mogelijke motieven om in de regio te blijven wonen scoren aanzienlijk lager dan de top drie.

Zie voor een totaal overzicht [bijlage 2](#).

2.4 Waarom kiezen mensen ervoor om de regio te verlaten?

De top drie van meest gegeven antwoorden op de vraag waarom mensen de keuze hebben gemaakt om de regio te verlaten, ziet er als volgt uit.

1. Door driekwart van de respondenten wordt de keuze om elders te gaan studeren genoemd als belangrijke reden om te vertrekken (75%).
2. Een ander veel gegeven antwoord is dat het vinden van een baan elders een van de belangrijkste motieven was (41%).
3. Een derde belangrijk element heeft te maken de stedelijke dynamiek, die men elders zoekt (14%).

Zie voor een totaal overzicht [bijlage 2](#).

Gelet op de hoge score 'studie elders' als vertrekredenen is het mogelijk van belang om te kijken of er nog verschil zitten tussen de mensen die de middelbare school verlaten met een Havo- of met een VWO-diploma?

Tabel 2 Diploma middelbare school naar studie als vertrekmotief

			Motief studie		Totaal
			Ander vertrekmotief	Studie als vertrekmotief	
Diploma mid- delbare school	Havo	Aantal	119	120	239
		% binnen Diploma	49,8%	50,2%	100,0%
	VWO	Aantal	154	686	840
		% binnen Diploma	18,3%	81,7%	100,0%
Totaal		Aantal	273	806	1079
		% binnen Diploma	25,3%	74,7%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .000

Van de VWO-ers die zijn vertrokken geeft ruim 80% de studie als (een van de) vertrekredenen aan bij Havisten is dat ongeveer de helft.

2.5 Waarom kiezen mensen ervoor om terug te keren?

De twee belangrijkste redenen om weer terug te keren naar de regio waren het vinden van een baan (48%) en het weer opzoeken van de omgeving waarin familie en vrienden zich ook bevinden (48%). Als derde belangrijke reden werd het vinden van een passende woning/woonomgeving genoemd (30%).

Zie voor een totaaloverzicht [bijlage 2](#).

2.6 Waarom kiezen mensen ervoor om niet terug te keren?

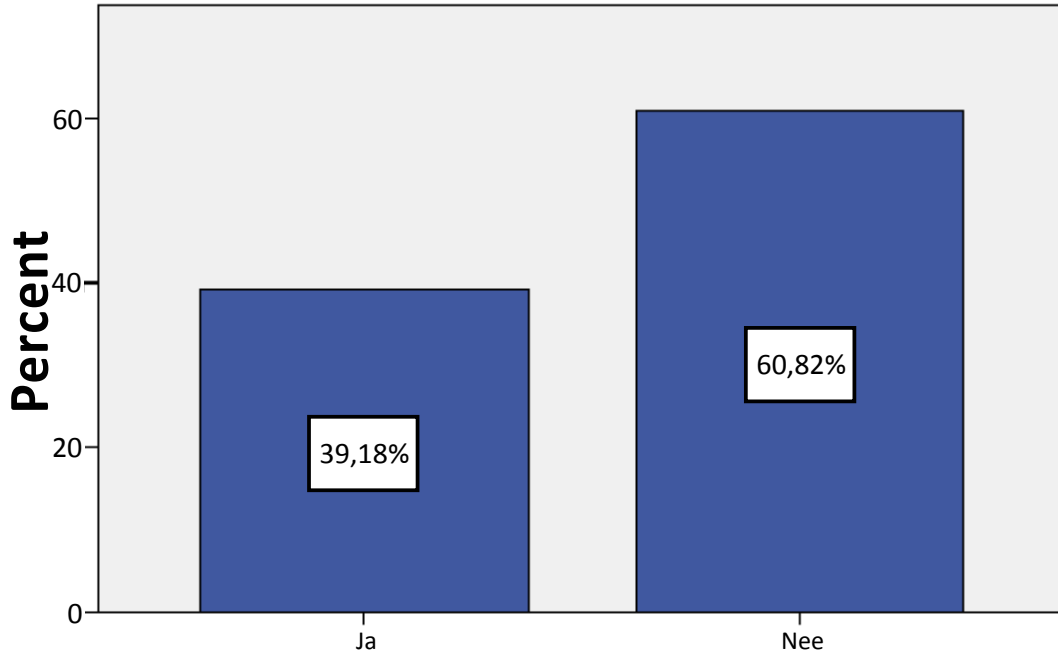
Van de mensen die de keuze hebben gemaakt om niet terug te keren gaf 80% te kennen het helemaal naar hun zin te hebben waar ze nu wonen. Daarnaast liet bijna de helft (48%) van de mensen weten niet terug te willen, omdat er toch geen werk is dat op hun wensen aansluit. Als derde belangrijke reden werd genoemd het gegeven dat hun partner geen behoefte heeft om te verkassen naar Sittard-Geleen en omgeving (23%).

Zie voor een totaaloverzicht [bijlage 2](#).

2.7 Zijn er ook mensen die serieus overwegen om terug te keren?

Er zijn natuurlijk mensen die de regio ooit hebben verlaten, maar er toch weleens serieus over nadenken om weer terug te keren. We hebben de mensen die weg zijn gegaan die vraag voorgelegd (N=735).

Figuur 7 Overwogen om terug te keren naar de regio

Vier op de tien respondenten hebben weleens serieus nagedacht om weer terug te keren naar de regio. Kennelijk hebben ze die stap nog niet gezet. Dan is het de moeite waard om te weten waarom ze de daad nog niet bij de gedachte hebben gevoegd.

2.8 Waarom komen de mensen die serieus overwegen om terug te keren (nog) niet terug?

We zien hier dezelfde top 3 als bij de vraag waarom mensen niet terugkeren. Ook hier speelt het gegeven dat de woon/werk/leefsituatie op dit moment dusdanig goed is dat de stap om terug te keren te groot is (62%). Maar het speelt binnen deze groep een minder prominente rol. Bij de gehele groep die niet is teruggekeerd was de score namelijk 80%. Het tegenovergestelde zien we bij het onderwerp 'aanbod van werk' (59% versus 48%). Bij de mensen die overwegen terug te keren is dit toch wel een wezenlijke drempel.

Het gegeven dat de partner niet naar Sittard-Geleen wil verhuizen is wel van belang, maar het is wat minder bepalend voor de keuze om niet terug te komen (16%).

Zie voor een totaaloverzicht [bijlage 2](#).

3. De eerste tussenbalans: de belangrijkste motieven op een rijtje

Tijd voor een tussenbalans. We zetten hieronder de belangrijkste keuzemotieven van de deelnemers aan de enquête op een rijtje. Bij elk antwoord voegen we toe of het te maken heeft met werk of studie (w/s), met sociale binding (sb) of met wonen/woonomgeving/voorzieningen (wo). Hier en daar voegen we een vierde antwoord toe om per groep alle drie de categorieën in beeld te krijgen.

Waarom kiezen mensen ervoor om de regio niet te verlaten?

Type	Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
w/s	ik heb hier (na mijn studie) een passende baan gevonden	369	70%
sb	ik wilde bij mijn 'roots' (familie/vrienden) blijven	312	59%
wo	ik heb hier een passende woning/woonomgeving gevonden	292	56%

Waarom kiezen mensen ervoor om de regio te verlaten?

Type	Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
w/s	ik ben elders gaan studeren	970	75%
w/s	ik heb elders een passende baan gevonden	526	41%
wo	ik heb elders een stedelijke dynamiek gevonden waar ik behoefte aan heb	176	14%
sb	ik ben mijn partner gevolgd	167	13%

Waarom kiezen mensen ervoor om terug te keren?

Type	Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
w/s	ik heb hier een passende baan gevonden	198	48%
sb	ik wilde graag terug naar mijn 'roots' (familie/vrienden)	198	48%
wo	ik heb hier een passende woning/woonomgeving gevonden	126	30%

Waarom kiezen mensen ervoor om niet terug te keren?

Type	Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
sb	ik heb het -waar ik nu woon- helemaal naar mijn zin	408	80%
w/s	het aanbod van werk in de regio sluit niet aan bij mijn vraag	242	48%
sb	mijn partner wil niet naar de regio verkassen	117	23%
wo	ik vind de stedelijke voorzieningen, w.o. cultuur, sport, uitgaan onvoldoende	89	18%

Waarom komen de mensen die serieus overwogen om terug te keren (nog) niet terug?

Type	Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
sb	ik heb het -waar ik nu woon- eigenlijk wel naar mijn zin	199	62%
w/s	het aanbod van werk in de regio sluit niet aan bij mijn vraag	190	59%
sb	mijn partner wil niet naar de regio verkassen	50	16%
wo	Ik vind de bereikbaarheid vanuit de regio slecht	45	14%

De belangrijkste oorzaak van blijven, vertrek en wel of niet terugkeren zien we terug bij werk en studie. Het is begrijpelijk dat veel jongeren vertrekken na hun middelbare schooltijd. Ze willen verder studeren en kunnen dat lang niet altijd in de eigen regio. Dat geldt zeker voor de mensen die kiezen voor een academische opleiding. Maar natuurlijk zijn er ook jongeren die de tijd rijp vinden om te verkassen en bewust naar een opleidingsinstituut elders in het land gaan.

Het vinden van een baan blijkt in alle gevallen buitengewoon belangrijk.

- het houdt mensen in de regio (70%);
- het leidt ertoe dat mensen de regio verlaten (41%);
- het is een belangrijk reden voor mensen om terug te keren (48%);
- het is ook van belang voor mensen die niet willen terugkeren (48%);
- het niet kunnen vinden van een baan is een belangrijke hinderpaal om terug te keren (59%).

Sociale binding is de tweede belangrijke factor die bepalend is voor de domiciliekeuze. Het is een belangrijke overweging voor de mensen die blijven en voor de personen die terugkeren. Maar ook voor de mensen die zich elders hebben gevestigd is dit belangrijk, zij hebben het in hun nieuwe omgeving namelijk helemaal naar hun zin.

Het vinden van een geschikte woning en woonomgeving is vanzelfsprekend belangrijk. Het is misschien niet de belangrijkste reden om te verkassen, maar wel een noodzakelijke voorwaarde om zich ergens te vestigen.

Nu we weten welke factoren een belangrijke rol spelen gaan we in het volgende hoofdstuk verder kijken naar de mening van de respondenten over de kwaliteiten van de regio, die van belang kunnen zijn voor hun uiteindelijke keuzen.

4. Rapportcijfers

4.1 Inleiding

We hebben de deelnemers aan de enquête verzocht om rapportcijfers te geven over een aantal aspecten van de regio.

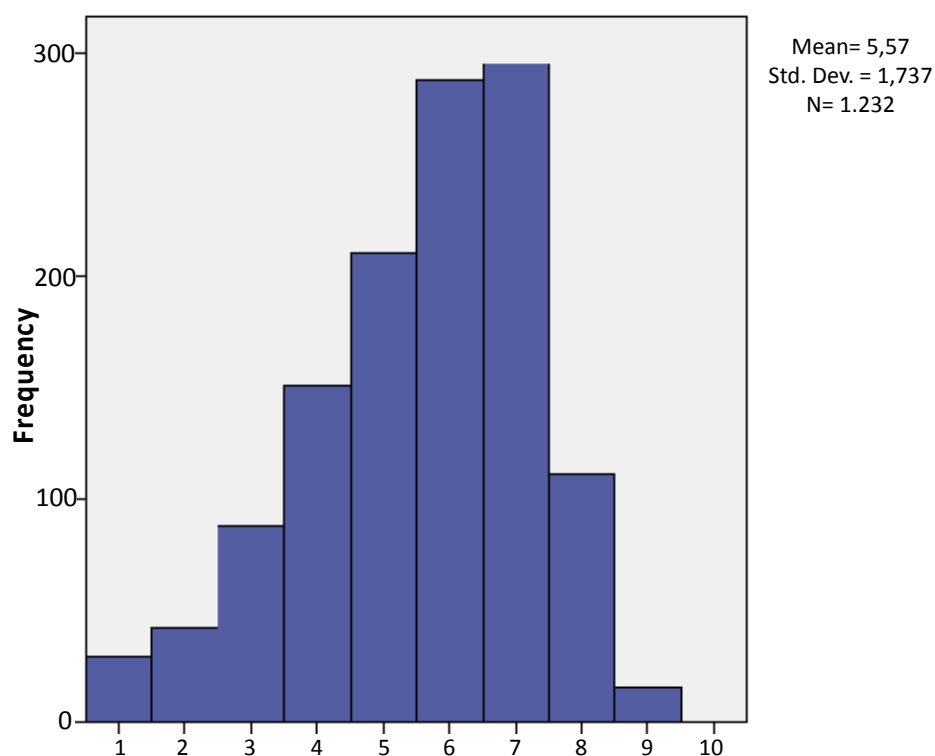
- Loopbaanmogelijkheden
- Cultuurvoorzieningen
- Recreatie- en uitgaansmogelijkheden
- Woningaanbod en woonomgeving, inclusief woningprijzen, voorkeur voor huur of koop, type woning en type woonomgeving
- Veiligheid
- Bereikbaarheid
- Maatschappelijk voorzieningenniveau
- Natuur en landschap

Per onderdeel presenteren we de resultaten door middel van een grafiek (en in bijlage 3 in tabelvorm) en we memoreren de belangrijkste conclusies. We sluiten dit hoofdstuk af door alle rapportcijfers op een rijtje te zetten met de conclusies die men daaraan kan verbinden.

4.2 Hoe oordelen de respondenten over de loopbaanmogelijkheden?

De meeste mensen hebben het rapportcijfer 7 toegekend, op de voet gevolgd door een 6. Het gemiddelde rapportcijfer komt uit 5,6. Door 57,6% van de respondenten worden de loopbaanmogelijkheden als voldoende beoordeeld.

Figuur 8 Rapportcijfer loopbaanmogelijkheden

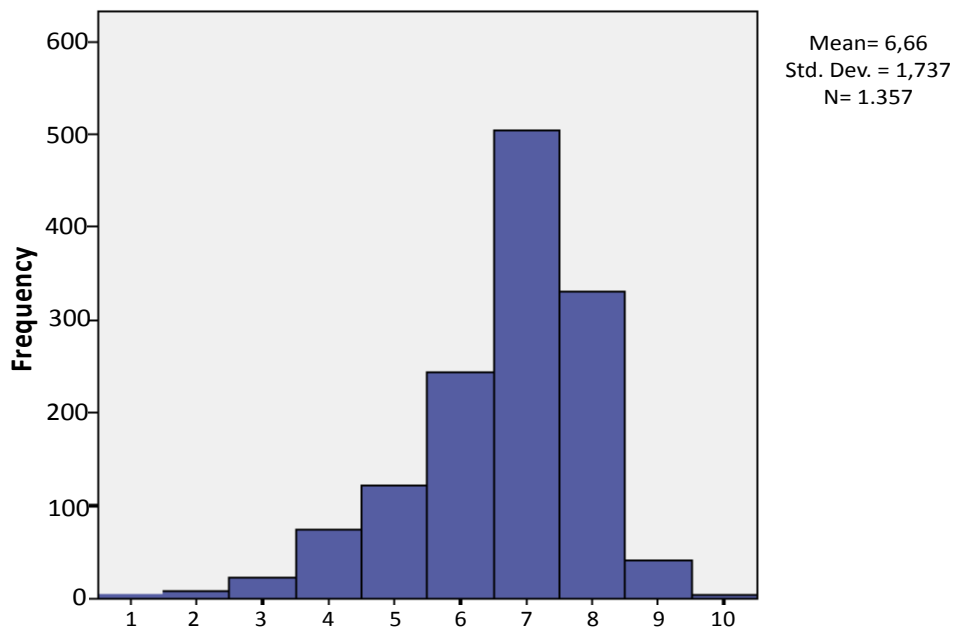

Zie voor de totale frequentietabel [bijlage 3.2](#).

4.3 Hoe oordelen de respondenten over de cultuurvoorzieningen in de regio?

Veruit de meesten hebben het rapportcijfer 7 toegekend aan de cultuurvoorzieningen. 82,8 % van de ondervraagden geeft aan dat deze voorzieningen voldoende zijn. Het gemiddelde rapportcijfer is 6,7.

Figuur 9 Rapportcijfer cultuurvoorzieningen

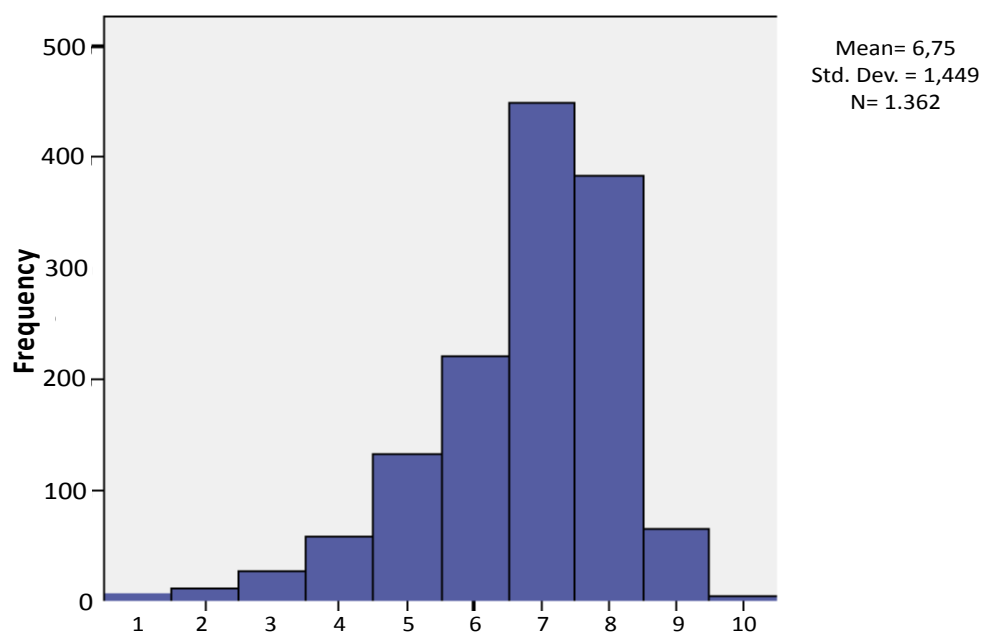

Zie voor de totale frequentietabel [bijlage 3.2](#).

4.4 Hoe beoordeelt men de recreatie- en uitgaansmogelijkheden in de regio?

De meeste mensen geven het rapportcijfer 7. Velen kiezen voor een 8. Van de respondenten geeft 82,6 % een voldoende aan de recreatie- en uitgaansmogelijkheden in de regio. Het gemiddelde rapportcijfer is 6,8.

Figuur 10 Rapportcijfer recreatie- en uitgaansmogelijkheden

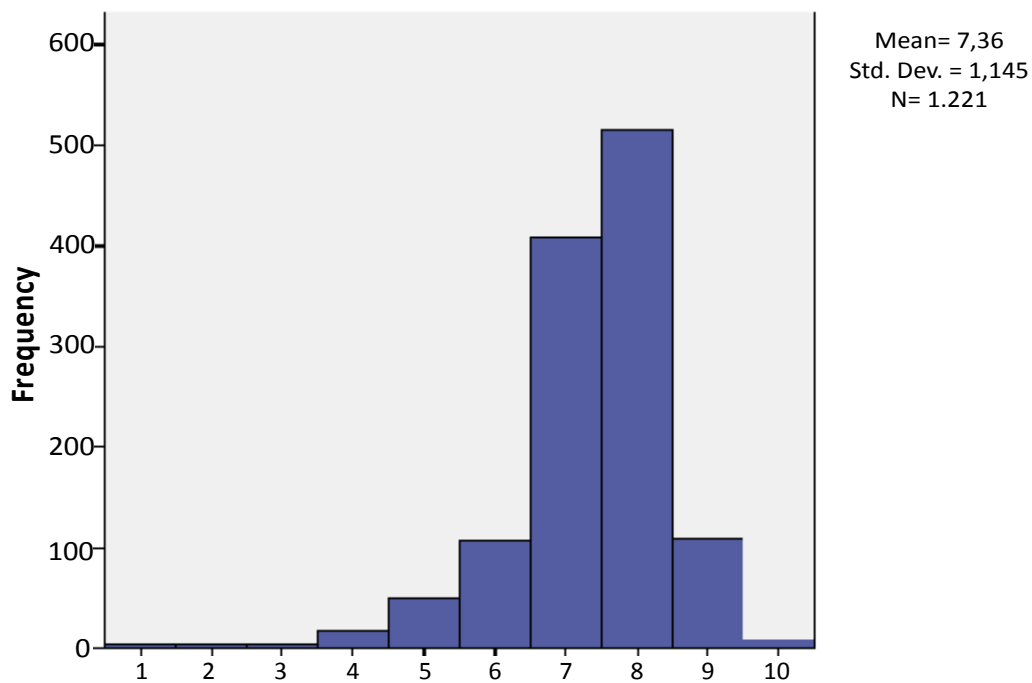

Zie voor de totale frequentietabel [bijlage 3.3](#).

4.5 Hoe denkt men over het woningaanbod en de woonomgeving in de regio?

De meeste mensen geven een 8 als rapportcijfer. Het cijfer 7 is een goede tweede. In de ogen van 93,6 % van de respondenten scoren woningaanbod en woonomgeving een voldoende. Het gemiddelde ligt op 7,4.

Figuur 11 Rapportcijfer woningaanbod en woonomgeving

Zie voor de totale frequentietabel [bijlage 3.4](#).

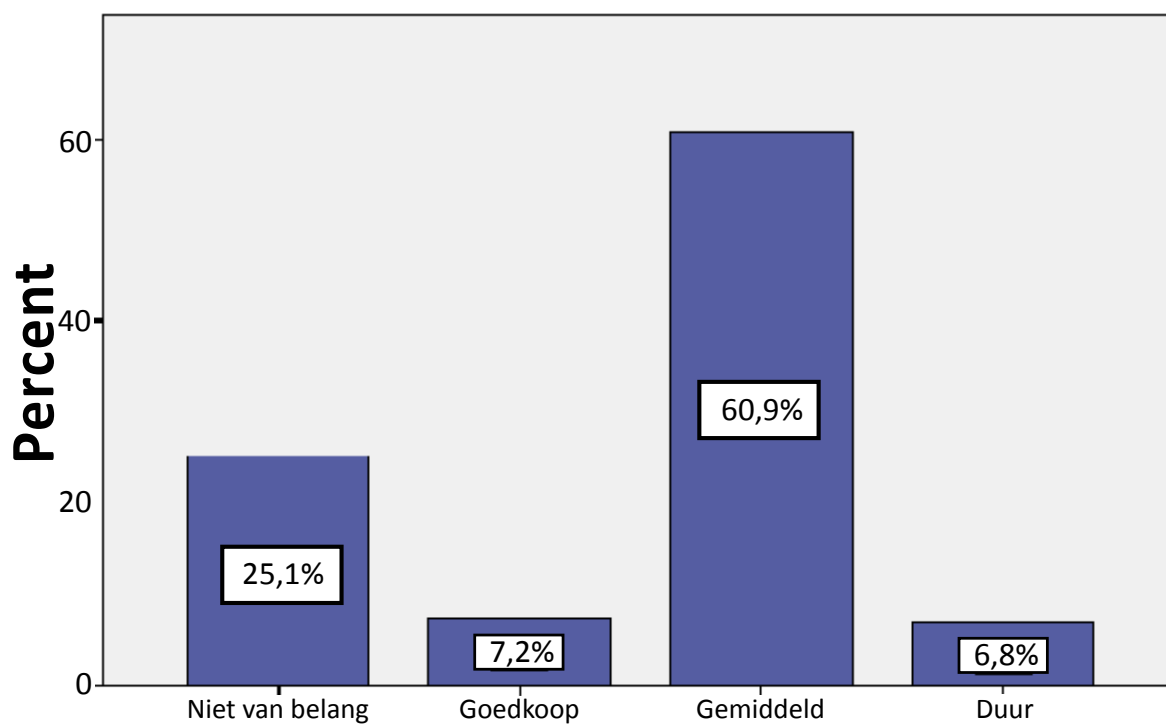
4.6 Voorkeur voor type woning en woonomgeving

Voor pakweg een kwart van de respondenten is de prijsklasse van een woning niet van belang. De meesten (zo'n 61%) kiezen voor een gemiddelde prijsklasse.

Tabel 3 Voorkeur voor prijsklasse woning

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	Duur	102	6,8	6,8	6,8
	Gemiddeld	907	60,9	60,9	67,7
	Goedkoop	107	7,2	7,2	74,9
	Niet van belang	374	25,1	25,1	100,0
	Totaal	1490	100,0	100,0	

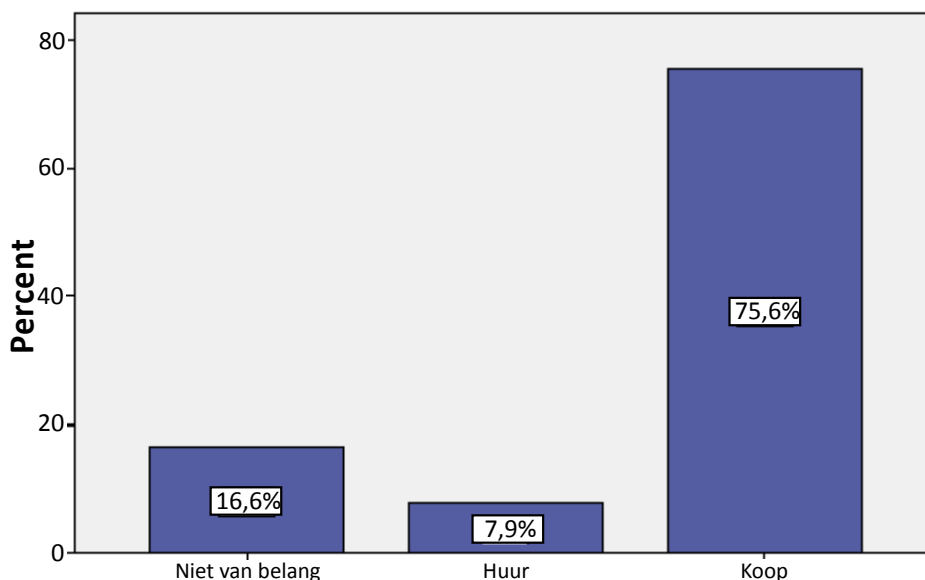
Figuur 12 Voorkeur voor prijsklasse woning

4.7 Voorkeur voor huur- of koopwoning

Ruim driekwart van de respondenten geeft aan een voorkeur te hebben voor een koopwoning. Een klein percentage, minder dan 8, kiest voor een huurwoning. Als we deze gegevens combineren met die van de keuze voor de prijsklasse dan zien we dat de huurders kiezen voor goedkoop. De kopers kiezen meestal voor duur en gemiddeld.

Figuur 13 Voorkeur voor huur- of koopwoning

Tabel 4 Voorkeur prijsklasse woning naar Voorkeur huur- of koopwoning

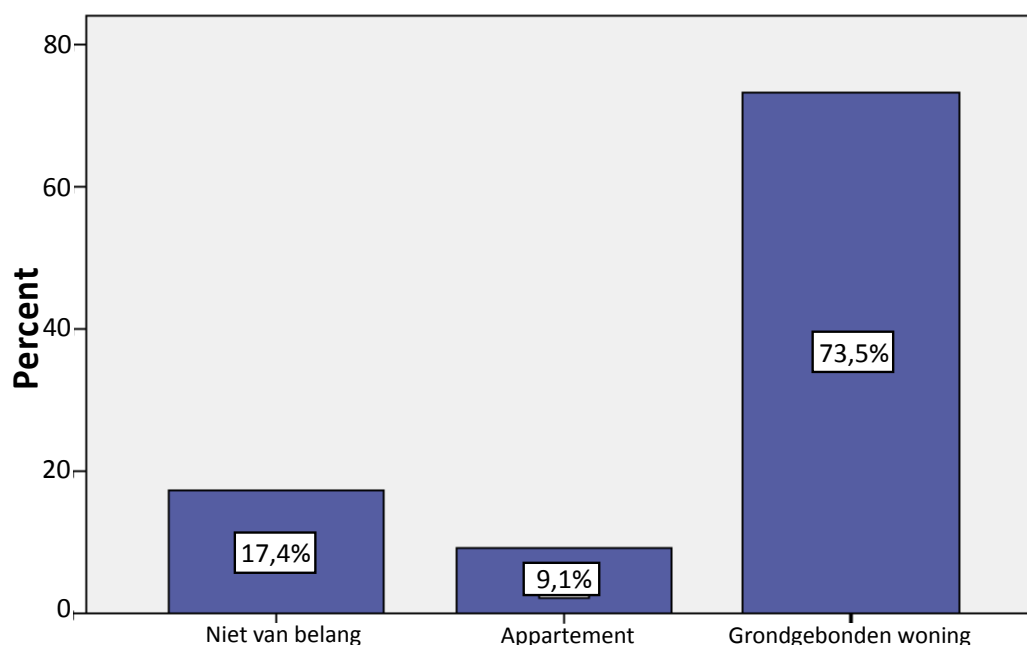
		Voorkeur voor huur- of koopwoning					
		Huur	Koop	Niet van belang	Totaal		
Voorkeur voor prijsklasse woning	Duur	Aantal	0	96	6	102	
		% binnen Voorkeur	,0%	94,1%	5,9%	100,0%	
	Gemiddeld	Aantal	67	732	108	907	
		% binnen Voorkeur	7,4%	80,7%	11,9%	100,0%	
	Goedkoop	Aantal	39	46	22	107	
		% binnen Voorkeur	36,4%	43,0%	20,6%	100,0%	
	Niet van belang	Aantal	11	252	111	374	
		% binnen Voorkeur	2,9%	67,4%	29,7%	100,0%	
	Totaal		Aantal	117	1126	247	1490
			% binnen Voorkeur	7,9%	75,6%	16,6%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .000

4.8 Voorkeur voor type woning

Bijna driekwart van de respondenten heeft een voorkeur voor een grondgebonden woning. Bijna 10% kiest voor een appartement. Als we deze gegevens combineren met die van de keuze voor de huur of koop dan kunnen we vaststellen dat de huurders vrijwel altijd kiezen voor een appartement, terwijl kopers inzetten op een grondgebonden woning.

Figuur 14 Voorkeur voor type woning

Tabel 5 Voorkeur type woning naar Voorkeur huur- of koopwoning

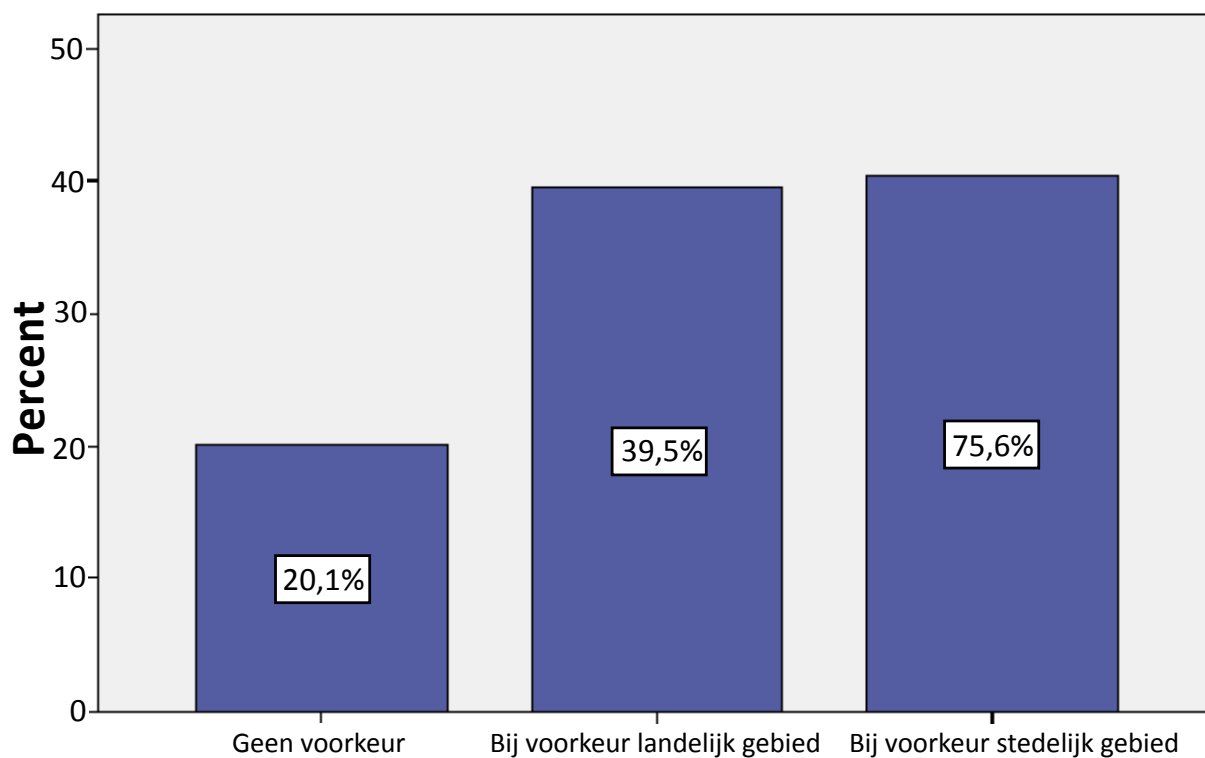
		Voorkeur voor huur- of koopwoning				
		Huur	Koop	Niet van belang	Totaal	
Voorkeur voor type woning	Appartement	Aantal	61	56	19	136
		% binnen Voorkeur	44,9%	41,2%	14,0%	100,0%
	Grondgebonden woning	Aantal	31	985	79	1095
		% binnen Voorkeur	2,8%	90,0%	7,2%	100,0%
	Niet van belang	Aantal	25	85	149	259
		% binnen Voorkeur	9,7%	32,8%	57,5%	100,0%
Totaal		Aantal	117	1126	247	1490
		% binnen Voorkeur	7,9%	75,6%	16,6%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .000

4.9 Voorkeur voor type woonomgeving

Een vijfde van de respondenten geeft aan geen voorkeur te hebben voor een bepaald type woonomgeving. Van de anderen heeft ongeveer de helft een voorkeur voor het stedelijk gebied en de andere helft wil liever in een landelijk gebied wonen.

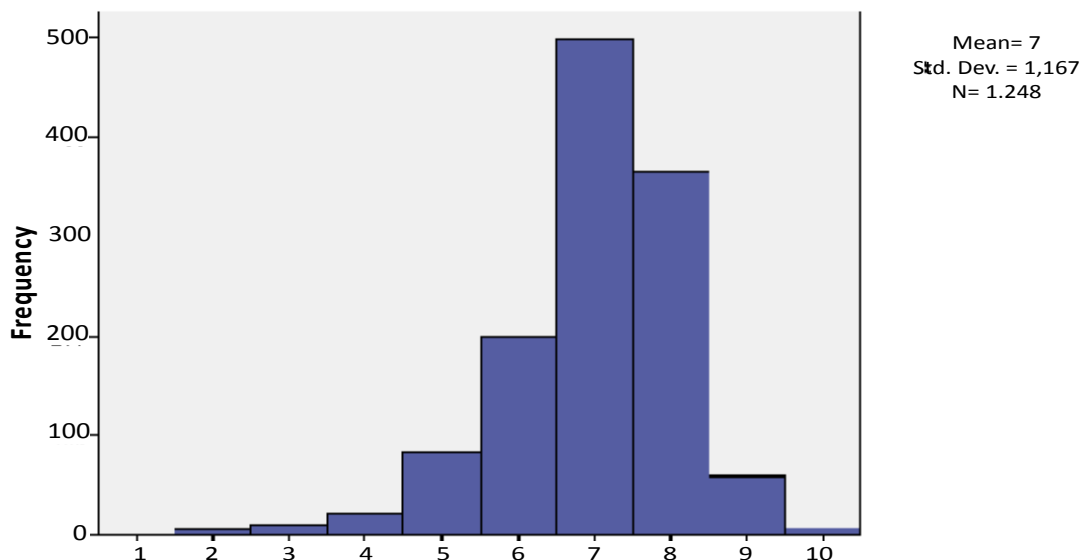
Figuur 15 Voorkeur voor type woonomgeving

4.10 Hoe denken de respondenten over het aspect 'veiligheid' in de regio?

De meeste deelnemers aan dit onderzoek geven een rapportcijfer 7 voor het aspect 'veiligheid'. Dat is ook precies het gemiddelde rapportcijfer. 91,3 % van de respondenten beoordeelt het aspect 'veiligheid' als voldoende.

Figuur 16 Rapportcijfer veiligheid

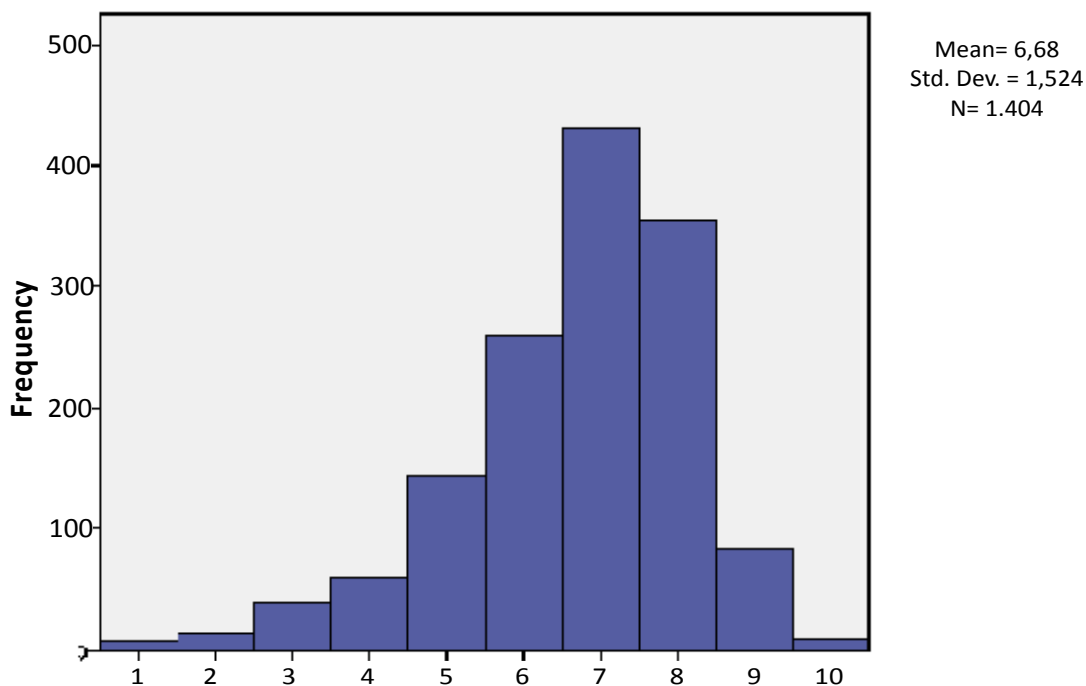

Zie voor de totale frequentietabel [bijlage 3](#).

4.11 Hoe denken de respondenten over het aspect 'bereikbaarheid' in de regio?

7 is het meest gescoorde rapportcijfer. Het gemiddelde ligt daar met een 6,7 net onder. 81,1 % van de respondenten geeft een voldoende voor het aspect 'bereikbaarheid' in de regio.

Figuur 17 Rapportcijfer bereikbaarheid

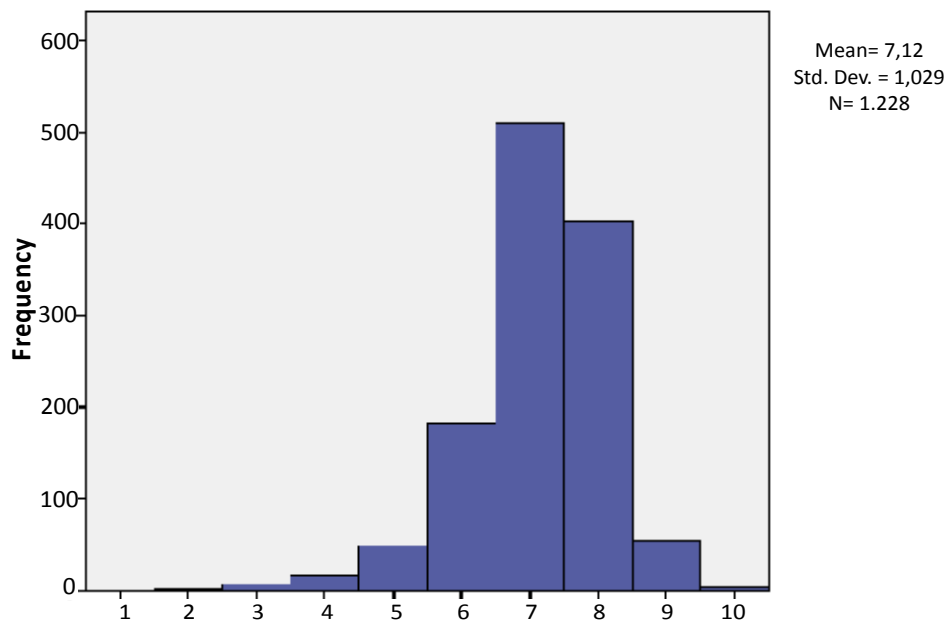
Zie voor de totale frequentietabel [bijlage 3](#).

4.12 Hoe beoordeelt men het maatschappelijk voorzieningenniveau in de regio?

De meesten geven een rapportcijfer 7. Het gemiddelde rapportcijfer ligt op 7,1. Van de respondenten geeft 93,9 % een voldoende aan het maatschappelijk voorzieningenniveau.

Figuur 18 Rapportcijfer maatschappelijke voorzieningen

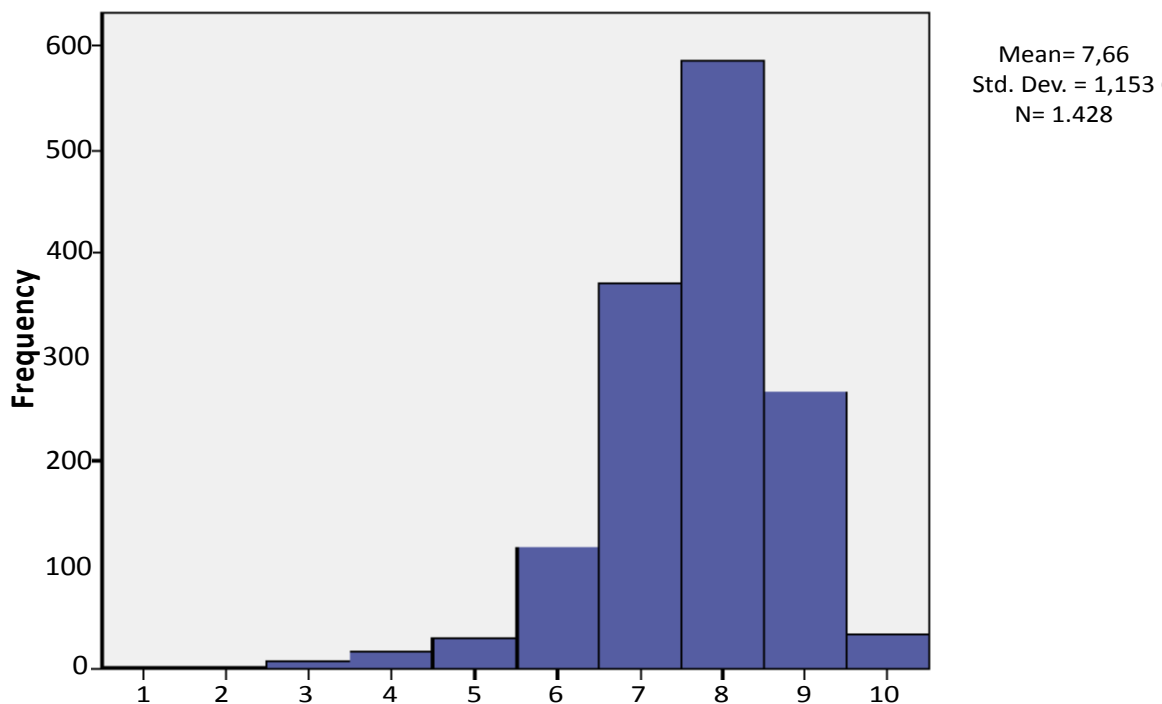

Zie voor de totale frequentietabel [bijlage 3](#).

4.13 Hoe beoordelen respondenten het aspect 'natuur en landschap' in de regio?

Een groot aantal van de deelnemers aan dit onderzoek geeft een 8 als rapportcijfer. Gemiddeld geeft men een 7,7. 96,1 % van de respondenten geeft het aspect 'natuur en landschap' een voldoende.

Figuur 19 Rapportcijfer natuur en landschap

Zie voor totale frequentietabel [bijlage 3](#).

5. De tweede tussenbalans: het totale rapport

Als we alle cijfers bij elkaar zetten komen we tot het volgende beeld, gesorteerd op rapportcijfer, van hoog naar laag.

Tabel 6 Het totale rapport

Onderwerp	Percentage dat een voldoende geeft	Gemiddeld rapportcijfer
natuur en landschap	96,1	7,7
woningaanbod en de woonomgeving	93,6	7,4
het maatschappelijk voorzieningenniveau	93,9	7,1
veiligheid	91,3	7,0
recreatie- en uitgaansmogelijkheden	82,6	6,8
cultuurvoorzieningen	82,8	6,7
bereikbaarheid	81,1	6,7
loopbaanmogelijkheden	57,6	5,6

Een keurig rapport, waar je mee kunt thuiskomen. ‘Natuur en landschap’ scoort het hoogst. Er is maar één onvoldoende: de loopbaanmogelijkheden. In het vorige hoofdstuk ging het over beweegredenen van mensen ten aanzien van hun woonplek. We stelden toen vast dat het kunnen vinden van een geschikte baan de grootste rol speelt. We zien nu dat juist dit onderdeel het slechtst scoort. Waarschijnlijk hebben we hier het grootste pijnpunt te pakken.

- Het is daarom de moeite waard om de beide invalshoeken, ‘overwegingen van domiciliekeuze’ en ‘rapportcijfers’ met elkaar te combineren. Wellicht verschaft dat inzichten die beleidsrelevant zijn. Vooral de kwaliteit van de arbeidsmarkt is een bijzonder punt van aandacht.
- We kunnen, als het gaat over de domiciliekeuze, vier groepen onderscheiden:
  - Mensen die de regio nooit hebben verlaten
  - Mensen die de regio ooit hebben verlaten, maar weer zijn teruggekeerd
  - Mensen die de regio hebben verlaten, maar serieus hebben overwogen terug te keren
  - Mensen die de regio hebben verlaten, maar (zeker) niet zullen terugkeren.

Onderstaande tabel laat de verschillen zien tussen de rapportcijfers per domiciliegroep. De verschillen zijn significant. Dat geldt voor de andere rapportcijfers niet. Daarvan moeten we vaststellen dat elke domiciliegroep hetzelfde rapportcijfer geeft.

Tabel 7 Domiciliekeuze naar Diverse rapportcijfers

	Rapportcijfer loopbaanmogelijkheden	Rapportcijfer bereikbaarheid	Rapportcijfer natuur en landschap
	Gemiddeld		
Regio nooit verlaten	6,32	7,11	7,48
Regio verlaten, maar weer teruggekeerd	5,79	6,97	7,53
Regio verlaten, overweegt terug te keren	4,99	6,44	7,87
Regio verlaten, keert niet terug	4,89	6,11	7,83
Totaal	5,57	6,68	7,66

Sign. Anova= .000

Wat opvalt is dat de mensen die niet van plan zijn terug te keren het laagste rapportcijfer toekennen aan de loopbaanmogelijkheden. Zij schatten in dat het soort dat baan dat ze hebben of ambiëren in de regio onvoldoende beschikbaar is. De mensen die de regio nooit hebben verlaten zijn het meest positief over mogelijkheden op de arbeidsmarkt, gevolgd door de mensen die zijn teruggekeerd.

Het rapportcijfer over de bereikbaarheid van de regio laat hetzelfde beeld zien. Zij die hier wonen zijn het meest positief. Zij die niet zullen terugkeren geven het laagste rapportcijfer.

Bij het rapportcijfer over natuur- en landschap zien we het omgekeerde beeld. De mensen van 'buiten' geven een hogere score dan de mensen van 'binnen'.

We hadden in de eerste plaats vastgesteld dat de mogelijkheden op de arbeidsmarkt de belangrijkste factor is die een rol speelt bij de domiciliekeuze van mensen. We hadden daarnaast gezien dat dit onderwerp het slechtste rapportcijfer kreeg van de deelnemers aan dit onderzoek. Nu moeten we ook nog concluderen dat het met name de mensen van buiten de regio zijn, die over loopbaanperspectieven een negatief beeld hebben.

Dat roept dan meteen de volgende vraag op. Bestaat er bij de groep die overweegt terug te keren een verband tussen hun opleidingsniveau en hun oordeel dat het niet kunnen vinden van een passende baan een rol van betekenis speelt?

Die hier volgende tabel geeft daar antwoord op.

Tabel 8 Rol aanbod arbeid naar Hoogst genoten opleiding

		Hoogst genoten opleiding				Totaal	
		Geen aanvullende opleiding	MBO	HBO	Universitair		
Rol aanbod arbeid	Aanbod arbeid speelt geen rol	Aantal	4	7	35	65	111
		% binnen Rol aanbod	3,6%	6,3%	31,5%	58,6%	100,0%
	Aanbod arbeid speelt wel een rol	Aantal	0	2	45	131	178
		% binnen Rol aanbod	,0%	1,1%	25,3%	73,6%	100,0%
Totaal		Aantal	4	9	80	196	289
		% binnen Rol aanbod	1,4%	3,1%	27,7%	67,8%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .001

Van de verschillende opleidingsniveaus geldt alleen voor de mensen met een academische opleiding dat het arbeidsaanbod vaker wel dan niet een rol speelt bij de beslissing om niet terug te keren naar de regio.

Naast economische binding (de arbeidsmarkt) speelt wellicht ook sociale binding een belangrijke rol. In het volgende hoofdstuk nemen we dat thema wat nader onder de loep.

6. Sociale binding met de regio

6.1 Inleiding

De keuze voor een bepaalde plek om te wonen wordt in belangrijke mate ingegeven door het gevoel zich er thuis te voelen. Natuurlijk is het hebben van een betaalde baan belangrijk evenals het hebben van een dak boven je hoofd in een prettige leefomgeving. Sociale binding is minstens zo belangrijk.

In dit onderzoek hebben we de deelnemers een aantal vragen voorgelegd die met het begrip 'sociale binding' verband houdt. We hebben hen gevraagd of er nog familie in de regio woont. We hebben ook een vraag gesteld of er sprake is van een Limburgse achtergrond. Ook van het verenigingsleven zou een bindende werking kunnen uitgaan, althans dat vermoeden we. Daarom hebben we daar ook een vraag over gesteld. Tot slot nemen we in dit hoofdstuk ook mee de leeftijd van de respondenten, omdat de levensfase waarin men verkeert ook consequenties kan hebben voor de binding aan de woonlocatie.

6.2 Heeft de aanwezigheid van familie enige betekenis?

De aanwezigheid van familie kan van betekenis zijn voor de sociale binding met de regio. Als we kijken hoe het zit met de aanwezigheid van familie met de verschillende domiciliekeuzes dan krijgen we het volgende beeld.

Indien iemand de regio nooit heeft verlaten dan is de kans 93,5 % dat hij of zij familie in de buurt heeft. Voor degenen die eerder weg zijn gegaan, maar naderhand weer terug zijn gekeerd bedraagt dit percentage 92,4. Voor de mensen die de regio hebben verlaten, maar overwegen terug te keren geldt dat de kans dat er familie in de regio woont 88,5% is. Voor mensen die niet van plan zijn terug te keren, nadat ze de regio hebben verlaten ligt dat percentage op 85,2. Dat is maar liefst 8,3 procentpunt lager dan de eerstgenoemde categorie. We mogen vaststellen dat er een verband bestaat en dat van de aanwezigheid van familie in de regio een bindende werking uitgaat.

Voor het totale overzicht zie [bijlage 4](#).

6.3 Doet een Limburgse achtergrond er nog toe?

Limburg heeft zijn eigen streektaal en cultuur. Mogelijk dat dit een rol speelt. Die eigenheid wordt door ouders doorgegeven aan hun kinderen. Vandaar dat respondenten de vraag is voorgelegd of minimaal een van de ouders een Limburgse achtergrond heeft. Het antwoord op die vraag hebben we in onderstaande tabel in verband gebracht met de keuze van de woonplaats.

Het al dan niet hebben van een Limburgse achtergrond blijkt wel degelijk effect te hebben op de keuze van de woonplaats van mensen. We zien een vergelijkbaar beeld met de vorige vraag. Bij iemand die de regio nooit heeft verlaten is de kans dat hij of zij een Limburgse achtergrond heeft 92,8%. Bij de mensen die te kennen hebben gegeven niet meer terug te keren bedraagt dat percentage 78,5%. Dat is een verschil van 14,3 procentpunt.

Voor de mensen die de regio hebben verlaten en weer zijn teruggekeerd resp. overwegen terug te keren bedragen de percentages 90,0 resp. 87,5.

Voor het totale overzicht zie [bijlage 4](#).

6.4 Zorgt het verenigingsleven ook nog voor binding?

Limburg staat bekend om zijn sterk georganiseerd verenigingsleven. Het zou daarom heel goed kunnen dat mensen die daar actief bij betrokken zijn, dat ook willen blijven. Verenigingen zouden daarom best een steentje kunnen bijdragen aan het vasthouden van, dan wel het weer terug krijgen van mensen voor de regio.

Als we kijken naar de cijfers dan stellen we vast dat bij mensen die de regio nooit hebben verlaten er een kans van 70,8% bestaat dat ze actief betrokken waren (of mogelijk nog zijn) bij het verenigingsleven. Bij de mensen die niet naar de regio zullen terugkeren bedraagt dat percentage 55,7%. Dat is een verschil van 15,1 procentpunt.

Voor de mensen die de regio hebben verlaten en weer zijn teruggekeerd resp. overwogen terug te keren bedragen de percentages 66,6 resp. 55,6.

We kunnen concluderen dat er van het verenigingsleven gaat zeker een bindende werking uit. Het lijkt er wel op dat de bindende kracht afneemt naarmate men langer elders woont.

Voor het totale overzicht zie [bijlage 4](#).

6.5 Heeft de levensfase van respondenten nog invloed op de binding met de regio?

Mogelijk dat de levensfase waarin mensen verkeren ook nog iets met binding te maken kan hebben. Jongeren die in hun studentenfase verkeren hebben meer mogelijkheden om zich elders te vestigen dan mensen met opgroeiende kinderen. Die zullen wat minder makkelijk kunnen verkassen.

De leeftijdsverdeling zoals die is vermeld bij de persoonskenmerken (zie bijlage 1) is voor het beantwoorden van deze vraag aangepast. We hebben ze omgevormd naar de volgende categorieën.: studenten (15-24 jaar), jonge gezinnen (25-39 jaar), gesettelden (40-54 jaar), laatste arbeidsfase (55-64 jaar), gepensioneerden (65 jaar en ouder).

Als we de leeftijdsverdeling afzetten tegen de domiciliekeuze dan krijgen we onderstaand beeld.

We zien dat de leeftijdscategorie 'jonge gezinnen' het hoogste percentage (54,4%) scoort bij de categorie die niet zal terugkeren. Bij de gesettelden is dat de categorie die de regio nooit heeft verlaten (37,4%). Voor de mensen die mogelijk weer terugkeren is de kans het grootst dat zij behoren tot de levensfase 'laatste arbeidsfase'. Mogelijk dat dezen overwogen om na hun pensionering terug te keren.

In dat verband is het zinnig om te kijken hoe de eerder gepresenteerde rapportcijfers zich verhouden tot de verschillende leeftijdscategorieën.

Voor het totale overzicht zie [bijlage 4](#).

6.6. Is de levensfase nog van invloed op de beoordeling van de kwaliteit van de regio?

We kunnen geen uitspraken doen over de rapportcijfers van 'loopbaanmogelijkheden', 'cultuurvoorzieningen' en 'maatschappelijke voorzieningen' vanwege het ontbreken van de benodigde significantie. Voor de overige rapportcijfers kunnen we dat wel.

We kunnen vaststellen dat naarmate de leeftijd vordert men een positiever oordeel heeft over de recreatie- en uitgaansmogelijkheden. Bij 'veiligheid' zien we vrijwel het omgekeerde beeld. Bij de andere cijfers zien we een meer gevarieerd beeld. Hierboven stelden we vast dat de leeftijdscategorie 'laatste arbeidsfase' potentieel belangrijk is als het gaat om terugkeer naar de regio. Als we kijken naar de rapportcijfers die deze groep aan de regio geeft, dan ziet dat er prima uit.

Het is in verband met het belang van de loopbaanmogelijkheden de moeite waard om te kijken of leeftijd daar ook nog enig opvallend verband laat zien.

Voor de categorie 'jonge gezinnen' speelt het aanbod van arbeid een rol. Dit in tegenstelling tot de groep 'studenten'. Bij de andere leeftijdscategorieën zijn de verschillen klein.

Voor het totale overzicht zie [bijlage 4](#).

7. De derde tussenbalans: Sociale binding niet onbelangrijk

Naast het hebben van een baan is de sociale binding een belangrijke factor als het gaat om het kiezen van een bepaalde woonlocatie.

We hebben in het vorige hoofdstuk kunnen vaststellen dat zowel de aanwezigheid van familie in de regio van belang is, als het hebben van een Limburgse achtergrond. Het meest opvallend is wellicht de bindende werking die van het verenigingsleven uitgaat. Tot slot hebben we gezien dat ook de levensfase waarin mensen verkeren een rol speelt bij de vraag in hoeverre mensen zich gebonden achten aan de regio waarin ze leven. Met deze wetenschap kunnen we langzaam maar de zeker de eindbalans gaan opmaken.

8. Eindbalans

De enquête heeft veel waardevolle informatie opgeleverd.

Ongeveer de helft van de mensen die hebben meegedaan aan dit onderzoek is na vertrek niet meer teruggekeerd. De reden van vertrek was voor 75% van de mensen het volgen van een studie elders. Hieronder bevinden zich meer VWO-ers dan mensen met een Havo-diploma, ongeveer in de verhouding 5:3. Ook het vinden van een baan was voor de regioverlaters een belangrijke reden.

Van die groep heeft 40% weleens serieus overwogen om de regio waar men is geboren of in ieder geval getogen weer als woonplaats te kiezen. De twee belangrijkste redenen om die stap toch niet te zetten is het gegeven dat men eigenlijk wel tevreden is met de regio waar men nu woont en de verwachting dat de baan die men ambieert niet in de regio Sittard-Geleen is te vinden.

Van de mensen die zijn gebleven of die na vertrek weer zijn teruggekeerd zijn de drie meest zwaarwegende argumenten het hebben van een passende baan, het wonen in de buurt van familie en vrienden en een woning en woonomgeving waar men tevreden mee is.

We mogen de carrièremogelijkheden betitelen als belangrijkste en meest doorslaggevende factor bij het bepalen van de woonlocatie. Sociale binding is de tweede factor die van grote betekenis is. We hebben kunnen vaststellen dat familieband, een Limburgse achtergrond en de binding vanuit het verenigingsleven daar een belangrijke rol bij spelen.

Over de kwaliteit van de regio, gezien door de ogen van de respondenten, kunnen we kort en helder zijn: die is op alle (ondervraagde) onderdelen goed te noemen op één uitzondering na en dat is de het vinden van een passende baan. De mensen die niet meer in de regio wonen zijn daar het meest kritisch over. Het beste rapportcijfer is weggelegd voor 'natuur en landschap'. De mensen die niet meer in de regio Sittard-Geleen wonen zijn daar het meest positief over.

Als de opdracht is om jonge mensen steviger aan de regio te binden en om mensen die niet (meer) in de regio wonen aan te trekken zijn de volgende zaken van belang.

1. De regionale arbeidsmarkt zal meer banen moeten genereren voor hoogopgeleiden. Er zijn behoorlijk wat mensen die zich bevinden aan het begin van hun arbeidzame leven, die overwegen om terug te keren.
2. De eigenheid van de regio met zijn streektaal en cultuur is belangrijk om mensen te binden, maar het stoot ook mensen af!
3. Het verenigingsleven is van buitengewone betekenis als het gaat om de vraag hoe mensen verbonden kunnen blijven met de regio.
4. De leeftijdsgroep van mensen die in de laatste arbeidsfase zitten en richting pensioen gaan is de meest kansrijke om weer terug te halen.

Na deze bondige samenvatting van de resultaten gaat het nu om de vraag welke effectieve maatregelen de overheid kan inzetten om zwakke punten aan te pakken en kansen te verzilveren.

In het volgende en tevens laatste hoofdstuk trachten we die vraag te beantwoorden.

9. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

1. De gemeente Sittard-Geleen heeft te maken met een structurele afname van de bevolking.
2. Oorzaken die ten grondslag liggen aan de bevolkingsdaling zijn niet of maar zeer marginaal te beïnvloeden.
3. Daarom zal geen enkele maatregel of reeks maatregelen die daling kunnen stoppen, hooguit enigszins verzachten.
4. De belangrijkste beïnvloedbare factoren hebben te maken met migratiestromen, meer in het bijzonder het voorkomen dat (jonge) mensen de gemeente of de regio verlaten, alsmede het bewerkstelligen dat mensen die hun wortels in de regio hebben, maar ooit zijn vertrokken, weer terugkeren.
5. De volgende aspecten spelen een belangrijke rol bij de keuze van mensen ten aanzien van hun woonplaats: Studie, Arbeidsmarktperspectieven, Sociale binding, Levensfase.

Aanbevelingen

1. De keuze om na de middelbare school elders te gaan studeren is de belangrijkste reden voor jongeren om te verkassen. De aansluiting tussen vraag en aanbod van onderwijs is van groot belang en kan wellicht verder worden verbeterd, evenals de kwaliteit van het onderwijsaanbod.
2. Ter verhoging van de aantrekkelijkheid voor jonge mensen, die nog aan het begin van hun carrière staan en hoog zijn opgeleid, dient er meer te worden geïnvesteerd in (de diversiteit van) hoogwaardige banen en dient de kwaliteit van de arbeidsmarkt beter te worden uitgedragen. Misschien vraagt dit om nieuwe concepten, zoals woonwerkarrangementen, waarbij de combinatie van hoogwaardige banen en aantrekkelijk wonen wordt gemaakt. Tevens vraagt de communicatie en bekendheid over het banenpotentieel in de regio extra aandacht.
3. Een aantal belangrijke aspecten dat te maken heeft met sociale binding kan door de overheid niet worden beïnvloed, zoals familiebanden en de Limburgse achtergrond van haar inwoners. Een aspect van betekenis waar de overheid wel invloed op kan hebben is de aanwezigheid en kwaliteit van het verenigingsleven. Dat moet worden gekoesterd.
4. De gemeente Sittard-Geleen is behoorlijk vergrijsd en die vergrijzing gaat door. De gemeente zal een aantrekkelijke woon-, leef- en zorggemeenschap voor de senioren moeten vormen. In de allereerste plaats voor de eigen inwoners. Tegelijkertijd kan de gemeente aantrekkelijk worden voor de groep die straks de arbeidsmarkt gaat verlaten, maar op dit moment hier niet meer woont.
5. Alhoewel redelijk positief wordt geoordeeld over cultuurvoorzieningen en recreatie- en uitgaansmogelijkheden, hebben de deelnemers aan dit onderzoek vele verbeteringsuggesties ingebracht. De gemeente Sittard-Geleen kan daar haar voordeel mee doen.
6. De kwaliteit van het aanbod van de woon- en leefomgeving en van de sociaal-culturele voorzieningen is goed, maar blijft een punt van aandacht, wellicht niet als doorslaggevende vestigingsfactor, maar gewoon in het belang van de eigen inwoners.

Bijlagen

Bijlage 1 Persoonskenmerken

De respondenten hebben de volgende (verdeling van) van de persoonskenmerken (n=1490)

Persoonskenmerk	Waarde	Percentage
Geslacht	Man	48,7
	Vrouw	51,3
Woonplaats	Regio ¹	50,6
	Nederland, niet regio	43,8
	Europa	4,2
	Buiten Europa	1,4
Leeftijd	20-24 jaar	10,5
	25-29 jaar	20,5
	30-34 jaar	16,6
	35-39 jaar	11,3
	40-44 jaar	10,7
	45-49 jaar	12,1
	50-54 jaar	8,9
	55-59 jaar	4,3
	60-64 jaar	1,8
	65-69 jaar	1,8
	70-74 jaar	0,9
	75-79 jaar	0,3
80+	0,1	
Gezinsituatie	Alleenstaand	17,4
	Samenwonend met kinderen	40,1
	Samenwonend zonder kinderen	33,4
	Alleenstaand met kinderen	2,4
	Overig	6,6
Familie in de regio	Ja	89,8
	Nee	10,2
Limburgse achtergrond	Ja	86,8
	Nee	13,2
Actief in verenigingsleven	Ja	62,3
	Nee	37,7
Diploma middelbare school	Havo	29,0
	VWO	71,0
Hoogst genoten opleiding	Geen aanvullende opleiding	3,3
	MBO	6,4
	HBO	37,9
	Universitair	52,5

- 1 In dit onderzoek is de regio gedefinieerd als de Westelijke Mijnstreek, grensregio België (Maaseik/Tongeren) en de Duitse grensregio (Kreis Heinsberg).

Bijlage 2 Vragen en antwoorden omtrent motieven met betrekking tot domiciliekeuze

Vragenlijst 1 De vraag die de respondenten kregen voorgelegd luidde als volgt: ‘Wat waren/zijn voor u de belangrijkste redenen om in de regio te blijven wonen?’

Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
ik heb hier (na mijn studie) een passende baan gevonden	369	70%
ik wilde bij mijn ‘roots’ (familie/vrienden) blijven	312	59%
ik heb hier een passende woning/woonomgeving gevonden	292	56%
ik zocht de Limburgse cultuur, het Bourgondische leven	85	16%
ik wilde mijn kinderen hier laten opgroeien	56	11%
ik ben mijn partner gevolgd	46	9%
ik voel me veilig in de regio	41	8%
ik vond de rust en het groen	35	7%
ik vind dat de regio goed bereikbaar is	27	5%
ik vond de stedelijke voorzieningen, w.o. cultuur, sport, uitgaan belangrijk	18	3%
ik wilde voor mijn ouders blijven zorgen	11	2%
anders, nl.	37	7%
Totaal Respondenten	526	
Let op: er waren maximaal drie antwoorden mogelijk		

[Terug naar 2.3](#)

Andere redenen waarom mensen de keuze hebben gemaakt om niet te vertrekken

- ik ben net pas afgestudeerd aan hbo in Sittard
- ik heb me hier als ondernemer gevestigd
- Ik ben aan Maastricht University gaan studeren
- geen noodzaak om voor opleiding regio te verlaten
- ik ben bij mijn ouders blijven wonen
- Eigen onderneming gestart
- ik studeer nog in de regio
- sportcarrière
- mijn vervolgstudie is hier
- Ik verhuis binnenkort naar Duitsland, maar ben genoodzaakt in deze regio te blijven wonen totdat ik daar een baan heb gevonden.
- vervolgstudie was in Maastricht
- geologiehobby
- ik ben hier het meest vrij
- zit hier in div. verenigingen
- Mijn sociaal leven opgebouwd en willen behouden
- Fanfare Concordia Einighausen
- ik studeer nog in de regio
- ik ben hier nog aan het studeren
- heb hier mijn hbo-studie gevolgd
- door studie financieel gebonden aan thuissituatie
- Voor krijgen kinderen nooit over nagedacht. Nu binden kids

- actief in regionaal maatschappelijk leven (kerk en cultuur)
- lid van de fanfare
- Ik woon nog steeds thuis
- Mijn baan verandert telkens van locatie. Het heeft dus geen zin om ergens anders te gaan wonen
- ik ben hier 'thuis'
- binding met de regio door verenigingen, vrienden, etc.
- mooie stad, echte lamaeker
- Ik heb een passende vervolgstudie gevonden
- Hier kon ik de studie volgen die ik wilde
- ben een studie begonnen in deze regio
- studeer nog in de regio
- de sfeer en de manier waarop mensen met elkaar omgaan

Vragenlijst 2 De mensen die hadden aangegeven de regio te hebben verlaten kregen de volgende vraag voorgelegd: 'Wat waren voor u de belangrijkste redenen om de regio te verlaten?'

Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
ik ben elders gaan studeren	970	75%
ik heb elders een passende baan gevonden	526	41%
ik heb elders een stedelijke dynamiek gevonden waar ik behoefte aan heb	176	14%
ik ben mijn partner gevolgd	167	13%
ik heb elders een passende woning/woonomgeving gevonden	146	11%
ik voelde me niet aangetrokken door de Limburgse cultuur, het Bourgondische leven	48	4%
ik vind de bereikbaarheid van de regio niet goed	44	3%
ik vond elders de rust en het groen	17	1%
ik wilde mijn kinderen elders laten opgroeien	7	0%
ik voelde me niet veilig in de regio	1	0%
anders, nl.	100	8%
Totaal Respondenten		1290

Let op: er waren maximaal drie antwoorden mogelijk

[Terug naar 2.4](#)

Andere genoemde redenen om de regio te verlaten:

- werkzaamheden buitenland
- elders direct een baan verkregen
- Avontuur wonen in verre landen: Portugal, Zuid-Afrika en Israël
- beroepsmilitair geplaatst in Gelderland
- betere mogelijkheden voor te werken, betere/vrije arbeidsplaatsen
- lange reis
- Buitenlandse studie
- Er is in Limburg te weinig werk
- stage
- beperkte carrièremogelijkheden in de regio
- militaire dienst
- de startcarrièremogelijkheden (interessante vacatures) direct na mijn studie waren in de Randstad veel groter.

- en een beter betaalde baan
- avontuurlijk zwerven in het buitenland
- stage
- Mijn werk werd verplaatst naar een andere regio
- reizen binnen een ander continent dan europa
- Lange reis en stages
- wilde het huis uit
- verlaten alleen voor vakantie en of stage
- Ik wilde graag reizen en andere landen en culturen leren kennen
- laatste stageplek werd mijn eerste baan
- stage in Brussel en Amsterdam.
- ben in buitenland stage gaan lopen
- Ik wilde tijdelijk even weg uit het rustige leven hier in Sittard
- Studeren, blijven plakken door werk en vriendin
- dienstplicht
- Sittard is een spookstad geworden met verkeerslichtinfarct.
- ik wilde internationale ervaringen opdoen; toelichting bij antwoord 2. baan: er was destijds geen werk voor mij in de regio
- reis regelmatig voor mijn werk
- De werkgelegenheid is beter in Brabant
- Ik ging de wieje wereld in.....
- Er was na mijn afstuderen geen job in Limburg
- Limburgers zijn niet mijn aard van mensen
- Ik heb me in Sittard nooit geaccepteerd gevoeld door de 'Sittardenaren', ondank dat ik geboren en getogen ben in Sittard. Het blijft een kliek van mensen die overal het sociale leven bepaald. Van de straat tot de lokale politiek.
- Het aanbod van banen op academisch niveau is erg laag
- ik wil wat van de wereld zien zolang ik nog jong ben
- Ik woon in Roermond, toch nog wel regio te noemen!
- kreeg het benauwd van de besloten gemeenschap
- te weinig te doen
- Ik wilde naar het buitenland, i.e. niet aangetrokken door Nederlandse samenleving
- Sociale kring elders
- weinig werkgelegenheid
- internationaal werken midden oosten
- Na studie in Amsterdam beter klimaat opgezocht in Spanje
- nodig afstand te nemen van de familie
- Ik was 16 en moest meeverhuizen met mijn moeder

- Mijn ouders zijn van oorsprong Hollanders en ik had altijd het gevoel dat als je geen Limburgs sprak je er niet tussen kwam, je bleef een buitenbeentje en daarbij hield ik ook van Friesland,zeilen,water enz. en vond daar makkelijker een baan, later zijn we naar het buitenland gegaan
- geen mogelijkheden voor onderzoek in medical biophysics (in 2000 om precies te zijn)
- carrièreperspectief en economische dynamiek
- ik wilde naar het buitenland
- start horecabedrijf
- zelfstandigheid vergroten na middelbare school
- echtscheiding
- ik voelde me niet aangetrokken tot de Zuid Limburgse bekrompenheid en gekonkel
- de werkgelegenheid in Limburg is slecht
- ik vind de Limburgse cultuur gesloten en niet open voor nieuwe ideeën
- ik ben niet vertrokken woon in de Selfkant postcode 52538
- de cultuur van kliekjesvorming en het afzetten tegen de rest van Nederland stonden me tegen.
- militaire dienst
- meeverhuisd met ouders
- Limburgse cultuur en Bourgondische leven is niet per definitie synoniem
- Wij moesten uit ons gehuurde huis en zijn elders gaan wonen
- nieuwe uitdaging
- Ik vond het leven in Sittard een beetje “bekrompen.” Het benauwde me. Waar ik nu woon lijkt de sfeer meer ontspannen te zijn. Alles is goed.
- ik wilde een nieuwe omgeving ontdekken
- behoefte naar het bruisende leven
- ik voel me meer aangetrokken tot de ontwikkelde wereld, de Randstad
- De regio ligt te ver van alles af en ook niet zo bruisend
- eerst elders stage gelopen en daar mijn huidige partner gevonden
- na het behalen van mijn diploma MMS, was mijn kostschooltijd voorbij
- toe aan een andere omgeving
- mijn man vond elders een baan
- buitenland bood betere banen
- Ik ben geboren op Bonaire (Nederlandse Antillen) en wilde na mijn universitaire opleiding terug naar de Antillen
- mijn partner kon niet wennen aan de Limburgse mentaliteit
- Effe weg uit ons kent ons !
- de Limburgse gesloten mentaliteit waarin niet open wordt gecommuniceerd staat mij tegen
- ik vond het tijd om mijn blikveld te verruimen
- vervelend verleden in Sittard

- heb elke paar jaar nieuwe uitdaging en andere omgeving nodig
  - emigratie
  - Het eeuwige slapen van de gemeente Sittard-Geleen, alle steden om Sittard groeien omdat de gemeente niet inspeelt, vooruit kijkt en alleen maar eindeloos wikt en weegt (fortuna gebied, hogeschool zuyd etc.)
  - carrièrekansen minimaal in regio & regio niet dynamisch genoeg
  - Lagere zakelijke Nivo
  - wilde graag op mijn 17e weg uit Limburg en van mijn ouders
  - mogelijkheden tot ontwikkeling (voor beide partners) en een uitdagende baan waren beter in de Randstad
  - internaat gesloten
  - ik voelde me niet aangetrokken door de Limburgse mentaliteit
  - Ik voelde me niet meer thuis in Nederland dus ben ik 3 jaar geleden vertrokken.
  - De stad waar ik woon heeft een prachtige natuurlijke omgeving; Zo ook de omgeving van het dorp waar mijn vriendin woont
  - sfeer in de regio beviel me niet
  - het Bourgondische leven spreekt me nog steeds aan, de Limburgse cultuur niet. en trouwens, waar in Limburg wordt het gewaardeerd dat je wat vindt en je ambities wilt waarmaken?
  - Uitzending via werkgever
-

Vragenlijst 3 Vanzelfsprekend zijn er mensen die, nadat ze de regio hebben verlaten, weer terugkeren. Aan hen die dat betref werd de volgende vraag voorgelegd: ‘Wat waren voor u de belangrijkste redenen om terug te keren naar de regio?’

Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
ik heb hier een passende baan gevonden	198	48%
ik wilde graag terug naar mijn ‘roots’ (familie/vrienden)	198	48%
ik heb hier een passende woning/woonomgeving gevonden	126	30%
ik zocht de Limburgse cultuur, het Bourgondische leven	99	24%
ik ben mijn partner gevolgd	67	16%
ik wilde mijn kinderen hier laten opgroeien	40	10%
ik zocht de rust en het groen	21	5%
ik wilde voor mijn ouders gaan zorgen	14	3%
ik vind dat de regio goed bereikbaar is	9	2%
ik vond de stedelijke voorzieningen, w.o. cultuur, sport, uitgaan belangrijk	8	2%
ik voel me veilig in de regio	8	2%
anders, nl.	45	11%
Totaal Respondenten	415	
Let op: er waren maximaal drie antwoorden mogelijk		

[Terug naar 2.5](#)

Andere genoemde redenen om terug te keren naar de regio

- ik ben in Maastricht gaan studeren
- tijdelijke studie in buitenland
- studie afmaken
- Studie afmaken aan Universiteit Maastricht
- overplaatsing
- de baan was beter dan de baan buiten de regio. het bekende was een pre.
- de regio ligt voor mijn werk centraal
- een nieuwe studie volgen op een hoger niveau
- Semester buitenlandse studie liep af
- door persoonlijke problemen weer bij ouders gaan wonen
- Huizen waren in die tijd goedkoper in Sittard dan de omgeving waar ik studeerde
- Tevens hier een nieuwe studie opgepakt
- Ik heb een andere studie gevonden die in Maastricht te volgen is.
- ivm stage was Sittard een goede uitvalbasis
- Studiegerelateerd
- tijdelijk intrekken bij ouders voordat ik definitief naar buitenland vertrek
- we verhuisden pas terug naar Limburg, nadat ook mijn partner een passende baan had gevonden.
- andere studie
- in de regio gaan studeren
- mijn echtgenoot is overleden, dus ik wilde terug naar familie
- stage
- ik ben hier een andere opleiding gaan doen
- visum liep af, werk zoeken in studierichting

- studie beëindigd en hier een andere studie gaan doen
- uitgekeken op Maastricht
- hier wonen en leven was een stuk voordeliger dan elders
- ik studeer in de regio
- Mijn moeder lag op sterven, en ik wilde bij haar in de buurt zijn.
- studie
- ik ben op reisafstand van Sittard een studie gaan volgen
- vriendenkring in dit gebied
- gestopt met studie
- Hoge levenskwaliteit. Aantrekkelijke leefomgeving
- studie
- beëindiging relatie met kinderen
- ik ging een studie volgen die alleen de universiteit Maastricht aanbood
- ik was te ver weg van mijn kinderen

Vragenlijst 4 We legden de mensen die niet van plan zijn om terug te komen de volgende vraag voor: 'Wat zijn voor u de belangrijkste overwegingen om niet naar de regio terug te keren?'

Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
ik heb het -waar ik nu woon- helemaal naar mijn zin	408	80%
het aanbod van werk in de regio sluit niet aan bij mijn vraag	242	48%
mijn partner wil niet naar de regio verkassen	117	23%
ik vind de stedelijke voorzieningen, w.o. cultuur, sport, uitgaan onvoldoende	89	18%
ik vind de bereikbaarheid vanuit de regio slecht	66	13%
de Limburgse cultuur, het Bourgondische leven spreekt me niet aan	39	8%
ik wil mijn kinderen daar niet laten opgroeien	21	4%
ik vind in de regio niet de rust en het groen	4	1%
ik kan geen passende woning/woonomgeving vinden in de regio	1	0%
ik voel me in de regio niet veilig	1	0%
anders, nl.	60	12%
Totaal Respondenten	507	
Let op: er waren maximaal drie antwoorden mogelijk		

[Terug naar 2.6](#)

Andere redenen die zijn genoemd om niet naar de regio terug te keren:

- carrièretraject nog niet afgerond
- De Limburgse mentaliteit spreekt me niet aan, wel het Bourgondische leven.
- de Limburgse mentaliteit staat me tegen
- Het feodale Limburgse past niet meer helemaal bij mijn levensstijl
- het gejaagde, onbeleefde en anonieme leven in zowel Duitsland als Nederland (en helaas ook Limburg) is niets meer voor mij
- ik mis de gastvrijheid en ben geen Limburger

- katholieke bekrompenheid staat me tegen
- studie
- Ik heb het -waar ik nu werk- helemaal naar mijn zin
- geen specifieke reden
- minder tot geen opties tot het vinden van een interessante baan in de industrie waarin ik werk (design/internet)
- 7jaar in Nijmegen gewoond, meer betrokken daar, vrienden, meer cultuur, als ik terugkeer naar nl, dan zou het Nijmegen zijn
- Studie niet beschikbaar in Limburg
- ik mis de vernieuwing in Sittard; weinig inspirerende architectuur; het geheel ademt een CDA-achtige behoudzucht uit; in het centrum staan zoveel afgrijselijke gebouwen (zelfs nieuwbouw!!); ik word daar negatief door geprikkeld; kom eens kijken in Amersfoort (bijv. de wijk Kattenbroek) en zie hoe het ook kan.
- Ik zou niet meer kunnen leven in Nederland, nu nog veel minder dan toen ik wegging
- ik studeer nog buiten Limburg
- ik herken niets meer van de regio
- mis wat dynamiek, vind de regio te vergrijsd
- Ik heb geen familie meer in Limburg en mijn vrienden (ook die uit Limburg) wonen allemaal in mijn omgeving.
- willen weer vertrekken naar het midden oosten of zuid europa
- ik was geboortig in West-Nederland
- meeste familie en vrienden wonen in het noorden van Nederland
- mijn vrienden wonen er ook niet (meer)
- ik heb in Duitsland mijn werk
- mentaliteit/ "ons kent ons" gevoel spreekt me niet meer aan.
- Carrièreperspectief en economische dynamiek
- geen sociale binding met de regio
- ik heb hier werk & sociale contacten waar ik blij mee ben
- ik heb altijd gestudeerd
- ik heb hier mijn partner gevonden en eigen bedrijf opgericht
- ik woon er nog steeds
- de gesloten cultuur staat me tegen
- mijn partner en ik hebben beiden werk in de regio waar we nu wonen
- Voor mij is Melick (Roermond) "regio" met betere voorzieningen
- ligt niet voor de hand vanwege huidige arbeidsplaats
- weinig emotionele binding met Sittard
- De Nederlandse politiek is om te janken
- de Limburgers zijn erg chauvinistisch en daar kom ik niet meer in mee.
- geen aantrekkelijke arbeidsmogelijkheden aanwezig
- aanbod van werk sluit niet aan bij vraag van partner
- partner wil terug naar land van herkomst
- geen noodzaak vanwege werk en gezin
- de mensen in Limburg spreken me niet aan, voel me buitengesloten
- als niet volbloed Limburger voelde ik mij onvoldoende thuis is de Limburgse cultuur
- voor mij bestaat de Limburgse cultuur ook uit niet nee kunnen zeggen en geen Nederlands kunnen spreken, beide staan me tegen
- de Limburgse zakelijke mentaliteit spreekt me niet aan

- Limburg ontgroeid
  - het is zo ver van de Randstad....
  - de Limburgse mentaliteit spreekt me niet aan
  - de locatie t.o.v. de rest van Nederland
  - ik volg nog een opleiding
  - ik ben nog elders aan het studeren
  - Ik voel me niet thuis in Nederland
  - de Limburgse omgangsvormen spreken mij niet aan
  - Overweeg na mijn (pré)pensioen naar Frankrijk eerder dan terug te verhuizen naar de Regio GELEEN-Sittard
  - De hele vriendengroep is uitgevlogen, dus er is weinig binding meer.
  - ik heb een passende baan gevonden in de regio waar ik nu woon, met meer carrièremogelijkheden
  - sfeer in de regio is polariserend en vijandig
  - bekrompen, ouderwetse Limburgse cultuur stoot mij af
  - mijn vrienden wonen niet in de buurt + het ligt niet voldoende centraal
-

Vragenlijst 5 De mensen die weleens serieus hebben overwogen om terug te keren hebben we de volgende vraag voorgelegd: 'Wat weerhoudt u om nu nog niet naar de regio terug te keren?'

Antwoord	Totale Respons	Respons Percentage
ik heb het -waar ik nu woon- eigenlijk wel naar mijn zin	199	62%
het aanbod van werk in de regio sluit niet aan bij mijn vraag	190	59%
mijn partner wil niet naar de regio verkassen	50	16%
ik vind de bereikbaarheid vanuit de regio slecht	45	14%
ik vind de stedelijke voorzieningen, w.o. cultuur, sport, uitgaan onvoldoende	36	11%
ik kan geen passende woning/woonomgeving vinden in de regio	5	2%
ik wil mijn kinderen daar niet laten opgroeien	8	2%
de Limburgse cultuur, het Bourgondische leven spreekt me niet aan	8	2%
ik voel me in de regio niet veilig	2	1%
ik vind in de regio niet de rust en het groen	2	1%
anders, nl.	49	15%
Totaal Respondenten	321	
Let op: er waren maximaal drie antwoorden mogelijk		

[Terug naar 2.8](#)

Andere redenen die werden genoemd om eventueel toch naar de regio terug te keren:

- ik ga binnenkort terug verhuizen
- ik studeer nog, op dit moment voor een uitwisseling in het buitenland, en vanaf september weer in Maastricht
- lastig om huidige woning verkocht te krijgen
- ik heb nu een goede, vaste baan
- te onstabiele arbeidsmarkt
- ik heb het naar mijn zin op mijn huidige werk (niet id regio)
- kinderen hebben hier hun sociale netwerk opgebouwd
- veroudering bevolking
- mijn partner studeert nog in de huidige woonplaats
- studeer in het buitenland
- Ik wil dat de kinderen eerst hier hun middelbare school afmaken en ze niet uit hun vertrouwde omgeving weghalen.
- ben terug geweest (4 maanden), na einde relatie weer terug naar postcode 65..
- Ik heb een leuke baan in Brabant
- eigen bedrijf in mijn huidige woonplaats
- Ben op dit moment nog aan het studeren
- Ik ben zwanger nu en mijn kind kan elk moment gebeuren worden, in Zweden, waar ik nu woon heeft men VEEL langer ouderschapsverlof, 480 dagen te verdelen tussen beide ouders. Men is verplicht 60 dagen zelf te nemen de rest mag men op zijn partner overschrijven. Beter sociale voorzieningen toch wel in Zweden en de natuur, nabijheid van de zee en meren.
- geen werkmogelijkheden voor partner op dit moment
- verplichtingen t.a.v. huidige werkgever / baan
- Ik woon hier al zo lang, dat ik 'bang' ben in Limburg niets meer te vinden
- nog bezig met een studie
- ik ben nog niet klaar met studeren
- mijn studie is nog niet af
- echtscheiding nog niet rond
- studie nog niet afgerond
- Ik studeer nog steeds elders.
- niets weerhoudt me
- nog geen werk, woning en ex partner werkt tegen
- kinderen bouwen leven op met vrienden
- kind en kleinkind wonen in regio waar ik nu woon
- zijn reeds teruggekeerd: naar Herkenbosch
- Momenteel werk ik in Amsterdam
- het aanbod van werk sluit niet aan bij de vraag van mijn partner
- studie elders
- Krijg mijn huidige woning niet verkocht.
- mijn partner kan geen passende baan vinden in de regio
- studie
- Limburgse gesloten cultuur (roddelen, dorps, beter voordoen dan je bent)
- er is geen werk voor mijn partner in de regio
- aard van mijn werk
- Andere vrienden / bekenden vertrekken ook

- lopende contractverbintenissen in huidige woon-/werkplek
- Ik heb mijn studie nog niet afgerond
- woon in regio Roermond
- ik studeer nog enkele jaren in Utrecht
- ik studeer nog elders
- verandering van baan, een paar jaar voor pensioen
- mijn partner geen passend werk in Limburg tot nu toe kon vinden.
- kinderen zijn nog te klein
- partner spreekt weinig Nederlands en dan zijn mogelijkheden zeer beperkt.

Bijlage 3 Vragen en antwoorden met betrekking tot rapportcijfers

Tabel 3.1 Rapportcijfer loopbaanmogelijkheden

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	1	30	2,0	2,4	2,4
	2	43	2,9	3,5	5,9
	3	88	5,9	7,1	13,1
	4	151	10,1	12,3	25,3
	5	210	14,1	17,0	42,4
	6	287	19,3	23,3	65,7
	7	295	19,8	23,9	89,6
	8	111	7,4	9,0	98,6
	9	16	1,1	1,3	99,9
	10	1	,1	,1	100,0
	Totaal	1232	82,7	100,0	
Missing	System	258	17,3		
Totaal		1490	100,0		

[Terug naar 4.2](#)

Tabel 3.2 Rapportcijfer cultuurvoorzieningen

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	1	5	,3	,4	,4
	2	9	,6	,7	1,0
	3	23	1,5	1,7	2,7
	4	75	5,0	5,5	8,3
	5	122	8,2	9,0	17,2
	6	244	16,4	18,0	35,2
	7	504	33,8	37,1	72,4
	8	331	22,2	24,4	96,8
	9	40	2,7	2,9	99,7
	10	4	,3	,3	100,0
	Totaal	1357	91,1	100,0	
Missing	System	133	8,9		
Totaal		1490	100,0		

[Terug naar 4.3](#)

Tabel 3.3

Rapportcijfer recreatie- en uitgaansmogelijkheden

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	1	7	,5	,5	,5
	2	12	,8	,9	1,4
	3	27	1,8	2,0	3,4
	4	58	3,9	4,3	7,6
	5	133	8,9	9,8	17,4
	6	222	14,9	16,3	33,7
	7	449	30,1	33,0	66,7
	8	384	25,8	28,2	94,9
	9	66	4,4	4,8	99,7
	10	4	,3	,3	100,0
	Totaal	1362	91,4	100,0	
Missing	System	128	8,6		
Totaal		1490	100,0		

[Terug naar 4.4](#)

Tabel 3.4

Rapportcijfer woningaanbod en woonomgeving

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	1	3	,2	,2	,2
	2	4	,3	,3	,6
	3	4	,3	,3	,9
	4	18	1,2	1,5	2,4
	5	49	3,3	4,0	6,4
	6	106	7,1	8,7	15,1
	7	407	27,3	33,3	48,4
	8	514	34,5	42,1	90,5
	9	107	7,2	8,8	99,3
	10	9	,6	,7	100,0
	Totaal	1221	81,9	100,0	
Missing	System	269	18,1		
Totaal		1490	100,0		

[Terug naar 4.5](#)

Tabel 3.5 Rapportcijfer veiligheid

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	1				
	2	6	,4	,5	,5
	3	10	,7	,8	1,3
	4	21	1,4	1,7	3,0
	5	84	5,6	6,7	9,7
	6	199	13,4	15,9	25,6
	7	498	33,4	39,9	65,5
	8	364	24,4	29,2	94,7
	9	59	4,0	4,7	99,4
	10	7	,5	,6	100,0
	Totaal	1248	83,8	100,0	
Missing	System	242	16,2		
Totaal		1490	100,0		

[Terug naar 4.10](#)

Tabel 3.6 Rapportcijfer bereikbaarheid

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	1	8	,5	,6	,6
	2	14	,9	1,0	1,6
	3	39	2,6	2,8	4,3
	4	60	4,0	4,3	8,6
	5	144	9,7	10,3	18,9
	6	261	17,5	18,6	37,5
	7	431	28,9	30,7	68,2
	8	355	23,8	25,3	93,4
	9	83	5,6	5,9	99,4
	10	9	,6	,6	100,0
	Totaal	1404	94,2	100,0	
Missing	System	86	5,8		
Totaal		1490	100,0		

[Terug naar 4.11](#)

Tabel 3.7 Rapportcijfer maatschappelijke voorzieningen

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	1				
	2	1	,1	,1	,1
	3	7	,5	,6	,7
	4	17	1,1	1,4	2,0
	5	50	3,4	4,1	6,1
	6	183	12,3	14,9	21,0
	7	510	34,2	41,5	62,5
	8	403	27,0	32,8	95,4
	9	54	3,6	4,4	99,8
	10	3	,2	,2	100,0
	Totaal	1228	82,4	100,0	
Missing	System	262	17,6		
Totaal		1490	100,0		

[Terug naar 4.12](#)

Tabel 3.8 Rapportcijfer natuur en landschap

		Frequentie	Percentage	Valide Percentage	Cumulatief Percentage
Valide	1	2	,1	,1	,1
	2	1	,1	,1	,2
	3	7	,5	,5	,7
	4	16	1,1	1,1	1,8
	5	29	1,9	2,0	3,9
	6	117	7,9	8,2	12,0
	7	371	24,9	26,0	38,0
	8	586	39,3	41,0	79,1
	9	267	17,9	18,7	97,8
	10	32	2,1	2,2	100,0
	Totaal	1428	95,8	100,0	
Missing	System	62	4,2		
Totaal		1490	100,0		

[Terug naar 4.13](#)

Bijlage 4 Cijfers met betrekking tot het aspect 'sociale binding'

Tabel 4.1 Domiciliekeuze naar Familierelaties in de regio

			Wonen ouders/ broers/ zussen in de regio?		Totaal	
			Ja	Nee		
Domicilie- keuze	Regio nooit verlaten	Aantal	387	27	414	
		% binnen Dom.keuze	93,5%	6,5%	100,0%	
	Regio verlaten, maar weer teruggekeerd	Aantal	315	26	341	
		% binnen Dom.keuze	92,4%	7,6%	100,0%	
	Regio verlaten, overweegt terug te keren	Aantal	255	33	288	
		% binnen Dom.keuze	88,5%	11,5%	100,0%	
	Regio verlaten, keert niet terug	Aantal	381	66	447	
		% binnen Dom.keuze	85,2%	14,8%	100,0%	
	Totaal		Aantal	1338	152	1490
			% binnen Dom.keuze	89,8%	10,2%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .000

[Terug naar 6.2](#)

Tabel 4.2 Domiciliekeuze naar Limburgse achtergrond

			Heeft minimaal een der ouders een Limburgse achtergrond?		Totaal	
			Ja	Nee		
Domicilie- keuze	Regio nooit verlaten	Aantal	384	30	414	
		% binnen Dom.keuze	92,8%	7,2%	100,0%	
	Regio verlaten, maar weer teruggekeerd	Aantal	307	34	341	
		% binnen Dom.keuze	90,0%	10,0%	100,0%	
	Regio verlaten, overweegt terug te keren	Aantal	252	36	288	
		% binnen Dom.keuze	87,5%	12,5%	100,0%	
	Regio verlaten, keert niet terug	Aantal	351	96	447	
		% binnen Dom.keuze	78,5%	21,5%	100,0%	
	Totaal		Aantal	1294	196	1490
			% binnen Dom.keuze	86,8%	13,2%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .000

[Terug naar 6.3](#)

Tabel 4.3 Domiciliekeuze naar Activiteit in het verenigingsleven in de regio

			Bent of was u actief in het verenigingsleven in de regio?		Totaal
			Ja	Nee	
Domicilie-keuze	Regio nooit verlaten	Aantal	293	121	414
		% binnen Dom.keuze	70,8%	29,2%	100,0%
	Regio verlaten, maar weer teruggekeerd	Aantal	227	114	341
		% binnen Dom.keuze	66,6%	33,4%	100,0%
	Regio verlaten, overweegt terug te keren	Aantal	160	128	341
		% binnen Dom.keuze	55,6%	44,4%	100,0%
	Regio verlaten, keert niet terug	Aantal	249	198	447
		% binnen Dom.keuze	55,7%	44,3%	100,0%
Totaal		Aantal	929	561	1490
		% binnen Dom.keuze	62,3%	37,7%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .000

[Terug naar 6.4](#)

Tabel 4.4 Domiciliekeuze naar Leeftijdscategorie

			Leeftijdscategorie					Totaal	
			Studenten	Jonge gezinnen	Gesettelden	Laatste arbeidsfase	Gepensioneerden		
Domicilie-keuze	Regio nooit verlaten	Aantal	55	176	155	20	8	414	
		% binnen Dom.keus	13,3%	42,5%	37,4%	4,8%	1,9%	100,0%	
	Regio verlaten, maar weer teruggekeerd	Aantal	31	154	121	23	12	341	
		% binnen Dom.keus	9,1%	45,2%	35,5%	6,7%	3,5%	100,0%	
	Regio verlaten, overweegt terug te keren	Aantal	33	149	77	22	7	288	
		% binnen Dom.keus	11,5%	51,7%	26,7%	7,6%	2,4%	100,0%	
	Regio verlaten, keert niet terug	Aantal	38	243	120	26	20	447	
		% binnen Dom.keus	8,5%	54,4%	26,8%	5,8%	4,5%	100,0%	
	Totaal		Aantal	157	722	473	91	47	1490
			% binnen Dom.keus	10,5%	48,5%	31,7%	6,1%	3,2%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .001

[Terug naar 6.5](#)

Tabel 4.5 Leefstijfcategorie naar Diverse rapportcijfers

	Rapportcijfer recreatie- en uitgaansmogelijkheden	Rapportcijfer woningaanbod en woon-omgeving	Rapportcijfer veiligheid	Rapportcijfer bereikbaarheid	Rapportcijfer natuur en landschap
	Gemiddeld				
Studenten	6,04	7,13	7,17	6,64	7,64
Jonge gezinnen	6,65	7,33	7,14	6,56	7,75
Gesettelden	7,07	7,50	6,79	6,84	7,53
Laatste arbeidsfase	7,07	7,48	6,82	6,85	7,80
Gepensioneerden	7,09	7,07	6,35	6,63	7,55
Totaal	6,75	7,36	7,00	6,68	7,66
Sig. Anova	.000	.008	.000	.045	.018

Tabel 4.6 Rol aanbod arbeid naar Leefstijfcategorie

		Leefstijfcategorie					Totaal	
		Studenten	Jonge gezinnen	Gesettelden	Laatste arbeidsfase	Gepensioneerden		
Rol aanbod arbeid	Aanbod arbeid speelt geen rol	Aantal	17	49	31	8	6	111
		% binnen Rol	15,3%	44,1%	27,9%	7,2%	5,4%	100,0%
	Aanbod arbeid speelt wel een rol	Aantal	16	100	46	15	1	178
		% binnen Rol	9,0%	56,2%	25,8%	8,4%	,6%	100,0%
Totaal		Aantal	33	149	77	23	7	289
		% binnen Rol	11,4%	51,6%	26,6%	8,0%	2,4%	100,0%

Sig. Pearson Chi-Square .025

[Terug naar 6.6](#)

Bijlage 5 Suggesties voor meer of betere culturele voorzieningen

- wat meer uitgaansmogelijkheden voor de 30+ (muziek in openlucht of theater bijvoorbeeld)
- een groter aanbod in theatervoorstellingen
- grote dance-events als Extrema
- weinig musea, weinig cultuurvoorzieningen voor kinderen
- Cultuur over de volle breedte, niet alleen het populaire aanbod.
- Theaters en zaaltjes zijn er wel, maar de grote namen en activiteiten vinden toch vaak plaats in de Randstad. Limburg zou zich hier iets meer in kunnen onderscheiden door een origineel en creatief aanbod in culturele en educatieve programma's.
- musea moderne kunst, theaterfestivals, actueler filmaanbod
- multiculturele festiviteiten
- Goede concertzaal
- grote concerten, optredens
- een gemeentebestuur dat geen gebouwen laat verloederen zoals abshoven, hotel riche dat 10 jaar leeg ligt, of nog erger gardenz boerdery rosengarten, en in de toekomst fortuna stadion dat komende 20 jaar gaat wegrotten door gemeentelijke wanbeleid
- een grote stad met alles erop en eraan
- Een serieus en permanent concert-/operapodium.
- grote theatervoorstellingen grote concerten
- grote concerten, filmpremieres
- meer muziek en poppodia, meer buitencultuur, meer musea en attractieparken of iets dergelijks
- filmhuizen (waar alternatieve films gedraaid worden, zoals bijv. een 'Lux' in Nijmegen).
- meer poppodia
- eigenlijk niks het probleem van limburg is toch vooral werk
- dat we altijd een heel stuk moeten reizen om een goed concert te kunnen zien en horen. Dat vind ik jammer.
- Een grote popconcertzaal
- Met name meer culturele dagen, welke gemakkelijk zijn, makkelijk toegankelijk en bereikbaar voor jong en oud
- een soort van Arena waar grote wereldartiesten willen optreden, zoals Madonna
- Meer differentiatie in musea, theater/ballet/muziekvoorstellingen
- cafe's met "open podium"
meer initiatieven zoals "mama's pride" in geleen
- poppodia, literatuurpodia, moderne kunst
- meer mogelijkheden van concerten, verschillende uitgaansgelegenheden.
Er lijkt meer aanbod te zijn in de randstad
- Er zijn in de regio weinig broedplaatsen waar kunstenaars (en innovatieve ondernemers) de ruimte en de mogelijkheid hebben onderzoek te doen naar vernieuwende levensstijlen en samenlevingsvormen als onderdeel van hun kunst. Cultuur in bredere zin betreft in mijn ogen ook het stimuleren van diversiteit in mens en natuur.
- grote ruimte voor popconcerten in de vorm van bijv. de lanxessarena in Köln
- In Amsterdam, waar ik woon, is een overvloed aan cultuur en daar geniet ik van. In het zuiden voel ik me onrustig, geen overzicht op wat er aan aanbod is.
- goed muziekcentrum
- vernieuwing, vooruitstrevend theater, transformatie van industrieel erfgoed (dat is er genoeg) in podia voor een breed cultureel en recreatief aanbod. Vergelijk met Ruhrgebied.
- 'Grote' tentoonstellingen vd grote steden ... grote concerten ...
waarschijnlijk moeilijk realiseerbaar (logistiek)

- Popconcerten
- Goede musea
Goede theater (alleen Maastricht in Limburg)
Restaurants / uitgaangelegenheden
- musea van internationaal niveau, filmhuizen
- meer kunst>musea(betaalbaar voor minima)
meer popfestivals gehele jaar door die ook voor jongeren en kleine beurs toegankelijk zijn
meer voorzieningen voor 40-plussers op gebied van uitgaancq vrijetijd
- Theater, musea
- Goede uitgaans gelegenheden en activiteiten (festivals etc) voor een invulling van het weekend
- culturele evenementen iha, musea, goede bibliotheken
- popconcerten. een goed museum. Het Domein mag dan veel subsidie krijgen maar is een lachertje.
- serieus poppodium
vernieuwend cultuuraanbod: theater en film
Filmhuis nu te klein
Schouwburg en bioscoop te veel midle of the road
- meer diversiteit in musea, schouwburg, mogelijkheden voor amusement voor tieners. meer multiculturaliteit
- concerten, kleine theaterprogramma's
- Cultuurvoorzieningen voor jongeren t/m 35 jaar
- bv meer bioscopen/filmhuis; meer van alles eigenlijk. Maastricht is inmiddels wel een echte stad met veel mogelijkheden maar in de Randstad heb ik Rotterdam, Utrecht, Amsterdam, Leiden, Gouda, allemaal onder handbereik.
- locale buitenbaden. Jammer dat er zoveel gesloten zijn de afgelopen jaren
- Ik hou erg van grote opera- en operetteproducties en die zijn er in onze regio minder.
Een groot pretpark zou leuk zijn
Meer GROTE musea met wisselende tentoonstellingen
- iets voor de jeugd en jongeren.
- Meer activiteiten in het Sportpark te Geleen.
- kleiner poppodium
- grote kantoren
- concertpodia
- Goede uitgaansgelegenheden met een gedurfdere muzikale programmering.
- bijv een markt (halfjaarlijks) met art&craft.
- Nachtclubs
- Tempel voor popmuziek (Paradiso
- Ik kom uit Brunssum. Daar is geen Filmhuis
- grote concerten
- een groter aanbod aan concerten
- aankomend cabarettalent
- Muziek m.n. groter Jazz aanbod.
- Een echte discotheek of dancehall
- Niets eigenlijk
- een fatsoenlijk grote concerthal.
- Veel meer mogelijkheden voor kunstenaars dmv kunstfabriek achtige goedkope ateliermogelijkheden.
(ben zelf glaskunstenares)
- meer filmhuizen
- Weet niet
- betere uitgaansgelegenheden voor de jeugd

- uitgebreider filmhuis cursussen op cultureel gebied
- fatsoenlijk theater
- Grote en kwalitatief goede concertzaal voor klassieke muziek.
- een grootschalig centrum. Regio is nu te afhankelijk van 1-daagse evenementen
- Modern sportcomplex
- Kunst- en cultuureducatie voor volwassenen op academisch niveau in deeltijd
- goede musea
- Gedegen opleiding voor creatief schrijven
- grotere evenementen
- Opera
- de voorzieningen vallen mee het gaat meer om het aanbod bij de cultuurvoorzieningen
- Optredens grote artiesten
- goede voetbalclub
- concerten
- goede uitgaansgelegenheden in de buurt van Sittard
- er mist een antwoordkeuze bij deze vraag: ik mis er geen
- veel concerten
- niets. Genoeg te doen in de randstad.
- musea
- optredens van grotere orkesten
- muziekpodia Jazz en Pop in Sittard -Geleen. Fenix is te eenzijdig voor de 55+generatie
- volgens mij is er gewoon veel te weinig van alles vergeleken bij de randstad
- een poppodium
- de top
- meer (beter?) theater en muziekautoluwe pleinen met alleen terrassen
- musea
- mogelijkheden voor grote(re) concerten
- een 'Paradiso' in Maastricht! Een echte rocktempel en niet de halfbakken pogingen die tot nu toe allemaal mislukt zijn.
- meer uitgaansgelegenheden
- beter programma schouwburg of straattheater of ander cultuurfestival (zonder combinatie met drank) in Sittard
- poptempel van niveau 013.
- breder aanbod voor alle leeftijden
- Er wordt weinig georganiseerd in Sittard. Er is weinig te doen/te beleven zoals bijvoorbeeld in een stad als Maastricht
- een muziek- en/of poppodium
- buitenzwembad in eigen woonplaats
- concerten klassieke muziek op hoog niveau (huidige niveau is zeer middelmatig)

Bijlage 6 Suggesties voor meer of betere recreatie- en uitgaansmogelijkheden

- het strand (niet op te lossen, natuurlijk)
- Fortuna!!!
- Poptempel van bv het formaat Tivoli (Utrecht), met dito aanbod
- Een breder aanbod voor de verschillende doelgroepen. Zeker qua grotere dansgelegenheden is er weinig te doen, eigenlijk heb je dan alleen de Mondial en daarnaast aanbod in Heerlen, maar dat is voor veel jongeren te ver weg. Er zou iets moeten komen tussen de kroegjes (die ook een bepaalde doelgroep aantrekken) en gelegenheden als de Mondial.
- Goede uitgaansgelegenheden.
- strand en zee
- Uitgaansmogelijkheden voor breder publiek dan alleen jongeren en die meer bieden dan een glas bier.
- In mijn optiek zijn de (leuke) uitgaansgelegenheden m.n. geconcentreerd in Maastricht. Overige steden missen in het algemeen een knusse - maar ook weer niet te kleinschalige - en sfeervolle binnenstad met cafés e.d.
- goede muziekfestivals
- veel leuke kroegen (zoals in Maastricht en bijvoorbeeld anno 93 in Geleen) in Geleen.
- poppodia, alternatieve kroegjes
- nix het ligt zo mooi en zo dicht tegen luik en aken aan, wat wil je nog meer...
- eigenlijk valt dat wel mee
- Groot pretpark a la Efteling
- Ik hou ervan om te duiken, dat is in Zuid Limburg niet zo gemakkelijk als elders, daarbij meot ik toegeven dat ik me er niet specifiek naar gezocht heb, maar van vroeger kende ik het zeker niet. Uitgaansleven is voldoende.
- Leuk op stap gaan en meer te doen voor de jeugd.
- stedelijke omgeving en sfeer
- een echte danstent, waar je kunt stijldansen. Zonder les, gewoon vrij dansen.
- concerten, uitgaansgelegenheden met een verschillend aanbod
- aaneengesloten stukken natuur waar beheerd wordt met oog op diversiteit en multifunctionaliteit
- Overzicht, per dag, van wat er is en waar.
- discotheek voor de jeugd, uitgestrekt wandelgebied
- Goede restaurants (internationale keuken)
Bourgondische van bijv. Maastricht
- 30/40 plus uitgaansvoorzieningen
nachtbussen
- gezellige terrassen, water
- vakantieparken
- natuur, bos, water
- Goede horeca voorzieningen in Geleen. En aankleding van dit gebiedt.
- meer discotheken
- Leuke betaalbare cafés en restaurants
- goed Japans restaurant, cultuurhuis en filmhuis, alternatief toneel
- Uitgaansgelegenheden zijn meestal gericht op de 2 uitersten of erg jong of erg oud publiek
- zie vorige vraag. Te beperkt aanbod van "stadse" faciliteiten
- Loveparade; luchtballonnendag; kerstmarkt op de markt.
- meer parken, stadsstranden
- Markt Sittard is uitstekend verbeterd tov jaren '80.
Maar er zijn te weinig goede restaurants

- Een goede club - 25+ (lounge, iets in die richting)
- Niets, alleen de keus is vaak beperkt
- Recreatievoorzieningen voor gezinnen met kleine kinderen in de Westelijke Mijnstreek. Ik woon in de op één na grootste gemeente van Limburg (Sittard-Geleen) en ik moet meer dan een half uur met de auto reizen om met de kinderen voor een betaalbare prijs een kinderboerderij te bezoeken!
- meer jazz aanbod
- Leuke uitgaansgelegenheden, zowel voor jongeren als voor jongvolwassenen. een jaarlijks evenement dat niet bestaat uit kermis, zoals de huidige evenementen in Sittard, maar een evenement dat ook andere mensen kan aanspreken.
- Poptempel en buitenlandse restaurants (geen griek en chinees).
- grote clubs, theaters enz
- zwembad dat ook op topdagen de drukte aankan
- zee/strand(maar dat is er ook niet), plaatsen waar concerten plaatsvinden, discotheek
- Een veilig gevoel op de Sittardse markt. Met uitzondering van enkele café's (Ernesto's, Route 66) heerst er een ongelooflijk gewelddadige sfeer op de café's rond de markt in Sittard, worden er veel drugs gedeald in de café's en mag er blijkbaar gewoon weer gerookt worden?!?!? Hier zou eens iets aan gedaan moeten worden! De politie staat er vaak naast, zonder er iets aan te doen!
- een degelijk poppodium, en meer diversiteit op de markt (zoals Ernesto's) graag meer diversiteit in de grote evenementen. Vaak erg commercieel geprogrammeerd met weinig uit de regio (skinny jones, mo jones, bart oostindie, mike roelofs, funktransplant etc...
- Meer internationale cafes. Dansgelegenheden met leuke muziek.
- Bruisender uitgaansleven, i.e disco
- discotheken en typische uitgaansgelegenheden voor 30/40 plussers
- moeilijk te zeggen. Alles is relatief. Afstanden binnen Nederland zijn klein. Als je iets wil; kan dat gewoon.
- Concertzaal als bv Paradiso, Melkweg.
- een discotheek
- discotheek
- eveneens meer uitgaansvoorzieningen voor jongeren leeftijd rond 15-16 jaar - in onze tijd was er het Kelderke -
- Evenementen waartoe ook mensen uit de rest van Nederland zich aangesproken voelen (zijn vergeleken met steden in de randstad erg beperkt).
- meer aanbod op podia
- Plaatsen waar je met kinderen naartoe kan, terwijl het voor volwassenen ook leuk is. Ook goed musea mis ik.
- culinaire variatie, theateraanbod, festivals
- Betaalbare horeca gelegenheden
- fatsoenlijk pretpark
- zwembaden in de kleinere kerdorpen, bijvoorbeeld in de oude gemeente Born-Grevenbicht
- Meer mogelijkheden voor peuters.
- mooie discotheek
- watersport
- Leuke uitgaansgelegenheid in de regio Sittard Geleen. Toen ik 16 jaar was en geen rijbewijs had moest ik met de trein naar Echt voor leuke uitgaansgelegenheden zoals Spee en Majestic. In Sittard was toen alleen het Kelderke erg duf. Nu zou de jeugd ook al naar Heerlen, Kerkrade of Beek moeten reizen om een leuke disco te bezoeken. Ik hoop dat voor mijn kinderen tegen die tijd wel iets dergelijks in Sittard komt te liggen.
- Uitgaansgebied zonder sluitingstijden.
- dansscholen
- dansgelegenheden in maastricht eo; 30+ uitgaansmogelijkheden

- Een club/discotheek.... dansclubs...loungententjes,cocktailbars...ook openbare sportparken om te tafeltennissen of volleyballen.... enz
- midgetgolf, concerten
- Discotheken met wat alternatievere muziek, sportmogelijkheden (openbare sportvelden en skateparkjes bijvoorbeeld).
- Grote, hippe clubs, gayscene, aparte restaurantjes
- grote discotheek - Casino
- bos
- Leuke restaurant, clubs e.d. voor 30+
- kleinere theaters, theater-festival, fatsoenlijk filmhuis
- horecavoorzieningen die tevens live muziek/entertainment leveren, evenementen die structureel terugkeren en worden opgezet door mensen met ervaring,
- het gaat niet zo zeer over de uitgaansmogelijkheden maar het probleem ligt in het publiek dat er komt
- iets meer door de gemeente georganiseerde feesten op de markt
- een leuk pretpark
- De mogelijkheid tot ontplooiing van nieuwe vormen van recreatie en uitgaansmogelijkheden.
- Clubs die tot na 3u open zijn
- een mooie internationale discotheek. (niet te vergelijken met de mondial)
- een goed poppodium. Een aantrekkelijke buitenzwemgelegenheid, een park waar je mag barbequeen, zoals in Rotterdam (oa het park bij de Euromast).
- Voor jongeren een uitgaansgelegenheid/disco in Sittard
- attractieparken
- alternatieve film (filmhuis den haag, lantaren venster Rotterdam), breed aanbod aan theater
- Uitgaansgelegenheden 30-40 jaar. Goede restaurants in stadscentra.
- Golf, Topsportevenementen om naar toe te gaan.
- Alternatieve uitgaansplekken
- bruine kroegen, discotheken, mooie parken
- discotheek
- Poppodium
- Discotheek!
- uitgaansmogelijkheden voor 25-35 jaar/young professionals
- Leisurecentrum; soort park met allerlei wellness en relax mogelijkheden. Zou geweldige aanvulling zijn voor Sportzone in Sittard-Geleen.
- goede discotheek in de stad...
- meer groen, meer parken
- cafés met langere openingstijden.
- goede uitgaansgelegenheden voor lesbische vrouwen en homomannen
- het wat meer alternatieve circuit. Het echte Stadsgevoel tijdens het uitgaan. Maastricht heeft dat wel te bieden, maar dan ook naar mijn smaak te weinig internationaal gericht
- Discotheek
- dansgelegenheden voor 30+ plus, poppodium
fijne zwembaden
- Discotheek in Sittard (vb. nabij fortuna stadion)
- uitgaansmogelijkheden voor de jeugd, poptempel, disco etc..
- ben sinds 1999 weg uit Sittard, geen mening hierover
- disco, goede restaurants, poppodium
- uitgaansmogelijkheden, loungecafes

- Langere uitgaanstijden. Slechte bereikbaarheid per openbaar vervoer, te weinig kroegen voor het aanbod stappers. Om 3 uur sluiten de kroegen in Sittard, dat is echt niet meer van deze tijd!
- cafe voor twintigers tot dertigers
- Gratis toegankelijke muziek evenementen
- te weinig watersport mogelijkheden. Alleen de Maasplassen is een te beperkt vaargebied
- restaurants in het centrum van Sittard (beperkt aanbod)
- buiten Maastricht is er in Limburg, weinig recreatie en uitgaansmogelijkheden. Discotheken zijn er bijna niet. Een avond omkrijgen in Limburg, is moeilijk.
- meer variatie
- consistent mooi weer; ik weet wel dat daar niets aan te doen valt, maar het is een van de redenen waarom ik naar elders vertrokken ben.
- Concertpodia, jazzclubs etc
- een grote discotheek, daguitjes mogelijkheden.
- Fijne (niet vervuilde) strandjes/ uiterwaarden waar je mag zwemmen en recreëren.
- meer natuur, meer eetgelegenheden afgestemd op kinderen
- Studentenleven, studentenkroegen
- een bruisend uitgaansleven en een leuke discotheek.
- discotheken
- in de kleinere dorpen van de Gemeente Sittard zijn te weinig echte recreatiemogelijkheden. Ik moest als kind altijd al ver fietsen voor het dichtstbijzijnde zwembad ('t Anker in Born).
- actief poppodium met veel live muziek
- hippere uitgaansgelegenheden. Dus meer clubs, cocktailbars, loungegelegenheden etc.
- ik mis nog alternatieve gelegenheden zoals bv literair cafe , lounche bar, leuke swingkroeg, het is bijna allemaal van hetzelfde soort.
- voor de jeugd en studenten is het een groot gemis dat er geen discotheek is in Maastricht.
- Ook goedkope eetgelegenheden voor studenten etc, Maastricht is erg duur voor studenten als je het vergelijkt met bv Utrecht
- er is genoeg aanbod om te recreëren en uit te gaan. In plaats van bezig gehouden worden zouden er juist meer stiltegebieden moeten zijn, puur natuur, mooie bossen die goed worden onderhouden en schoongehouden worden en bewaakt door bijvoorbeeld een boswachter, gebieden die niet vervuild raken en niet worden misbruikt door bijvoorbeeld mountainbikers.
Meer gebieden waar dieren in rust kunnen leven.
- Meer 'trendy' clubs, loungebars. Ordinaire spring- en hoscabe's zijn er reeds genoeg...
- een grote binnenspeeltuin, nu moet ik toch al een half uur rijden
- de zee...
- een andere discotheek behalve de Mondial en minder geweld in Sittard
- Leuke laagdrempelige restaurantjes/eetcafés/lunchtentjes in Sittard. Ik vind het aanbod in Sittard heel beperkt. Geleent mist compleet uitstraling.
- Zee en strand..
- Een fatsoenlijk poppodium in Sittard
- poptempel
- buitentheater, films op groot scherm op markt of bij de Odaparking
- Recreatie, wandelen: Zuid Limburgse landschap, veel wielrenners, toeristen en laatste tijd jongeren die met veel lawaai de rust verstoren.
- deze vragenlijst gaat echt veel te traag!!
- groot pretpark, subtropisch zwemparadijs
- Discotheek in Sittard, groot recreatiegebied met ligweide etc
- Meer diverse uitgaansgelegenheden voor meer verschillende leeftijden, meer zwembaden, meer discotheken, pretparken voor oudere kinderen/jongeren

- golfbaan, discotheek
- Een discotheek of dancehall
- de zee zou ik missen :) maar ik denk dat uitgaan (heerlijk uit eten) en recreëren in de natuur in Limburg veel beter zijn.
- Grote centra met meerdere type kroegen en andere uitgaansmogelijkheden. Alle kroegen lijken op elkaar.
- grotere sportcentra
- Kwalitatieve eetgelegenheden met goede prijs-kwaliteitsverhouding. Buitenlands eten (sushi, afrikaans enz.). Discotheken, concertgebouw.
- Missen van de grote steden...Utrecht Amsterdam
- In mijn eigen stad (Sittard-Geleen) een discotheek, voor jong als oud
- Zie regio's als Parkstad (Snowworld, Mondo verde, Gaia park) en Roermond (maasplassen, Outlet, Retailcenter) en Sittard ...?
- zakelijk trefpunten is minimaal
- Grotere diversiteit restaurants, grote discotheken, moderne bars gericht op 25+ers (i.p.v. 16-jarige scholieren), beter winkelaanbod (Sittard verpaupert!!!), meer parken en groenvoorzieningen, etc, etc.
- de hipper restaurants, bars zoals die in de randstad te vinden zijn
- groot wellness centre
- gezellige terrassen, leuke restaurants/ eetcafés
- Opgroeiend in Sittard heb ik tijdens mijn jeugd amusement voor jongeren gemist. Zoals buurtcentra waar een jongerenhok zou kunnen zijn, uitgaansgelegenheden (discotheek). Gedurende de zomer waren er vaak allerlei concerten, wat mij betreft zou dat meer multicultureel mogen (bv balkanmuziek ed)
- winkelsteden, attracties.
- Openlucht-activiteiten.
- Buitenzwembad.
- uitgaansgelegenheden voor de jongere jeugd. Nu is de dichtsbijzijnde dansgelegenheid Mondial te Beek. Te ver en niets voor 15 jarigen.
- Dansgelegenheden/uitgaansgelegenheden voor 30/40-ers.
- poppodium
jongerencentra
- watersportmogelijkheden/recreatie mbt water, ik woon daarom nu in Roermond en heb een vakantiehuis aan het water in Heel/Panheel
- een wat alternatiever rock-georiënteerde uitganggelegenheden (danscafe achtig iets)
- In de regio waar ik zelf woon, is meer differentiatie in doelgroepen. Zo zijn er 'kleinschalige bioscopen' met films van hoog niveau, terrassen waar bijna alleen maar mensen van rond de 30 komen, etc...
- meer concerten
- Discotheek
- discotheek
- Terrassen, parken, etc.
- Goede discotheek (niet voor kinderen <18jr)
- groot pretpark
- de uitgaansmogelijkheden in Sittard zijn erg beperkt
- Echte discotheek in Sittard zelf. Nu moet men uitwijken naar Beek, Echt, Maastricht en Heerlen
- binnenspeeltuin, disco, jongerencentrum,
- discotheek voor de jeugd
- hippe, sfeervolle, artistieke cafe's, plekken om te loungen. Ik woon in Amsterdam en daar (bijv in de Jordaan) vind je ontzettend veel uitgaansgelegenheden die inspirerend zijn, energie geven, waar interessante mensen komen. In Sittard is het allemaal iets te braaf en teveel van hetzelfde. De sfeer gaat mij een beetje vervelen, maar misschien dat ik daar anders over denk als ik wat ouder ben. Als ik de

gemeente Sittard/ Geleen was zou ik wat meer kijken naar hoe grote steden als Rotterdam, Amsterdam en New York het doen op dit gebied. Die steden zijn vooruitstrevend, gaan met de tijd mee. Daar combineren ze kunst met uitgaan, daar worden inspirerende jazz avonden georganiseerd.

als er in Sittard een modern, sfeervol (grand) cafe zou zijn, waar jazz avonden zijn, of wereldmuziek wordt gedraaid, bandjes spelen (lekker gevarieerd in ieder geval), mooie kunst aan de muur hangt etc, dan zou ik daar zeker naartoe gaan. ik vind het allemaal iets te burgerlijk op dit moment.

- pretpark
- Golfclub, trendy restaurants, watersport/zwemmen, kamperen in het groen
- meerdere discotheken
- Discotheek, sterrenrestaurants
- Een discotheek
- zeilen, water....
- uitgebreider filmhuis
- kleine theatervoorstellingen
- Diversiteit in het aanbod is beperkt. Restaurantjes en cafe missen vaak een eigen identiteit, op discotheek gebied is het aanbod zeer beperkt, iets meer wandelgebied en parkachtig groen is wenselijk, evenals mountainbike routes.
- Restaurants met goede prijs/kwaliteit verhouding, gecentreerd gelegen.
- Lounge gelegenheid
- goede discotheek
- de cultuurvoorzieningen die ik noemde
- disco, wandelroutes, conditie van bestaande wandelroutes slecht
- zwembad
- Veel leuke restaurants
- leuke kroegen, optredens
- een discotheek! is toch te gek voor woorden dat een gemeente met bijna 100duizend inwoners geen discotheek heeft.
- Water; een meer bijvoorbeeld
- méér natuur
- Goede danstenten ook voor categorie 35 - 65jr.
- Heineken/Brand Music Hall, muziekcafes, nieuwe combinatie horecaformules (24-uur rond de klok > lounge, eten, dansen, live-muziek, overige leisure, wellness etc.
- Echte vernieuwend kinder/jeugd speelparadij > (semi)overdekt > die tot de verbeelding spreekt van getalenteerde internet/Cyber kids/teens.
- Meer mogelijkheden voor outdoor-recreatie > semi-sportief
- een rockcafé'tje (waar wat ouder volk komt (20-35))
- een groots pretpark
- uitgaansgelegenheden met brede muziekk keuze, (geen café's)
- een lekker en groot buitenzwembad
- een fatsoenlijk zwembad. Ik ga nu altijd naar Gangelt (maar dat beschouw ik zelf wel als regio)
- Meer verschillende horeca-gelegenheden, toegankelijker voor verschillende doelgroepen en interesses
- Voor jongeren zijn de uitgaansmogelijkheden op de café's na veel te ver weg. Zeker in de omgeving Sittard. Voor de jeugd zou daar meer aan gedaan kunnen worden, aangezien het al snel 3 kwartier fietsen is voor de dichtsbijzijnde discotheek.
- Meer natuurlijke recreatiemogelijkheden. Bijv. bossen of (kunstmatig aangelegde) heuvels.
- de regio westelijke mijnstreek is te zeer verstedelijkt, en mist groene recreatiemogelijkheden
- cultureel centrum, met eetgelegheid, bar, film en theater.
- discotheek voor de jongeren , uitgaansgelegheid voor de ouderen (40 plussers)

- Leuke cafés voor de leeftijdscategorie 23+, waar je normaal met elkaar kunt praten, zonder harde muziek. Gezellige, leuke eetgelegenheden in het centrum die niet te duur zijn.
- meer poppodia
- fatsoenlijk openbaar vervoer
- meer natuur
- om uit te gaan (een zaterdagavond op stap) is er nauwelijks leuk aanbod. Dat gebeurt dan ook nog maar zelden.
- Loungebar, discotheek
- zwembad in born dat ongeveer 10 jaar geleden dicht is gegaan. natuurbaden zoals hommelheide en de sonnevijver in Rekem(belgie) die alleen nog voor campinggasten zijn.
- bij warm weer te weinig zwemgelegenheden.
- goede watersportmogelijkheden
- een goede discotheek
- grotere discotheek/loungebar
- Zie eerder antwoord. Meer diversiteit (ev gecluster per leeftijdsgroep), horeca die zich bewust richten een bepaalde doelgroep. Studentenleven stelt niet veel voor.
- Meer mogelijkheden: discotheek / café
- een goed jazz podium
- Grotere (pop)concerten (behalve de evenementen op Megaland/Landgraad is er niet veel groots...
- Groot buitenzwembad
- mogelijkheden voor ouders met kleine kinderen
- meer kleine- en grote podia met en voor livemuziek
- Grote discotheek
- uitgaansgelegenheden boven 21 jaar
- uitgaansmogelijkheden die langer geopend zijn, meer culturele activiteiten
- meer ruige en pure natuur alles is aangeharkt paden en wegen geasfalteerd alles van bordjes voorzien en bedacht buitengebieden worden steeds voller gebouwd landschapsvervuiling door grote lelijke schuren in agrarische gebieden en te veel doorlopende lintindustriegebieden dansgelegenheden voor de oudere jongeren meer muziek en film in buitenlucht toegankelijk voor iedereen
- een waterpark (mega glijbanen etc)
- alle type horecazaken
- festivals, gezellige parken met veel mensen, Naast Maastricht weinig steden die hetzelfde kunnen bieden.
- goede musea
- Openluchtwembad
- internationale invloeden; het is duidelijk dorps en regiogericht.
- een bourgondische binnenstad, dan is het centrum ook drukker en dus veiliger, meer kindvriendelijke restaurants en recreatie
- uitgaansmogelijkheden jeugd < 18
- interessante wandelroutes, die de geschiedenis van de streek tonen.
- heel grote discotheek
- Meer gezellige terrasjes. Nu gaan we meestal naar België in Maaseik
- watersport
- Trendy clubs, trendy eetgelegenheden, lounge cafeetjes enz
- meer uitgaansgelegenheden dan de enkele kroegen in de centra's, meer afwisseling
- Mogelijkheden voor jongeren (14 - 18 jaar) die niet op straat willen rondhangen.
- aangepaste uitgaansgelegenheden voor de jeugd (MO)

- Poptempel
- discotheek in sittard
- Uitgaansmogelijkheden voor de leeftijdscategorie 23-28 jaar
- Meer Bandoptredens
- een club
- waterrecreatie kan beter ontwikkeld worden.
- een vrij toegankelijk recreatiegebied waar je actief bezig kunt zijn
- Uitgaansmogelijkheden zoals cafe's, lounge bar, discotheek
- disco, kinder-recreatie (jammer dat het zwembad in Buchten dicht is), meer speeltuinen zoals Paddestoel en Steinerbos...
- Openbare / betaalbare watersportmogelijkheden
- Jongerendisco
- leuke café's met karakter (Sittard biedt nagenoeg alleen moderne, onpersoonlijke, trendy YUP-café's (roze polo-publiek), discotheeks, etc.
- meer variatie
- pretpark
- Discotheek voor oudere jongeren (21 t/m 25 jr) waar geen personen onder 21 worden toegelaten
- openlucht bios in de zomer, bijv in het park
- zwembaden met buitenbad
- Horeca en recreatiemogelijkheden die met de tijd meegaan. Niet alleen cafés, maar culturele 'hangplekken' voor jeugd en ouderen om samen iets te kunnen 'bouwen', in plaats van de generatiekloof te vergroten.
- Ik ben een enthousiaste zeiler!
- Loungecafé, exclusievere restaurants
- meer zwembaden en musea
- Zortuna Zitterd als eredivisieploeg
- Echt missen doe ik niets. Maar het heeft te maken met de soort uitgaansgelegenheden
- ik ben er eigenlijk te lang niet meer geweest om er iets zinnigs over te zeggen, maar de keus is in een grote stad gewoon groter
- een discotheek
- de uitgaansmogelijkheden om en nabij de steden zijn natuurlijk veel groter. Hier is de keuze beperkt.
- discotheek, loungecafe, dansgelegenheid (niet discotheek) meer moderne restaurants, kleiner filmhuis voor weekends
- veilige uitgaansmogelijkheden voor schoolgaande kinderen van 15 tot 17 jaar.
- disco voor de jeugd 16+ en 18+
- ... er moeten meer mogelijkheden komen. Het aanbod is te eenzijdig
- alternatieve drukker bezochte cafe's
- discotheek
- poppodium
- grotere discotheek met goede bereikbaarheid (OV, ook snachts)
- Goede betaalbare restaurants
- een groot multifunctioneel centrum. in de stijl van de 013 en de Effenaar. van alles wat voor iedereen.
- Grootstedelijke uitgaansgelegenheden
- Meer water recreatie
- Betere en meer muzikale programma's. Ik doel vnl op underground en beginnende bands
- botanische tuin
- In de nieuwe Hateboer een diep bad met duikplank buiten!

- aanbod is beperkt.
- muziektempel
- Meer sportieve uitgaansmogelijkheden
- een grotere verscheidenheid aan uitgaansmogelijkheden. Sittard heeft alleen maar 'standaard' kroegen. Geen bijzondere zaken
- Hardrockcafé
- Een goeie club/discotheek om te gaan dansen. Hier in de buurt zijn alleen kroegen, of de Mondial in Beek waar veel jongeren komen.
- een schoon en net wandelgebied waar je vrij met de honden los kunt wandelen, zonder dat er vernielingen en rotzooi wordt aangetroffen. De jeugd aan de lijn en de honden los.
- Uitgaansmogelijkheden voor de jeugd (12-18 jaar)
- Grotere diversiteit en activiteiten met internationale allure (festivals etc.)
- Pretpark van betekenis
- Steden van betekenis
- grand café
- disco
- de zee, maarja dat kan ook niet, maar daar geniet ik in de randstad wel van
- gelegenheid voor eind 20- en 30-ers
- Onbebouwde natuur
- Een mooi rustig strand
- een discotheek in Sittard. En meer kroegen zoals de Buren op de markt voor de jeugd.
- Sittard heeft veel te weinig cafe's, en er is veel te vaak ruzie in cafe de Buren. Bovendien wordt er vaak nog gerookt. Er is ook geen discotheek of dansclub oid. Dat mis ik.
- Echt leuke cafes (trendy maar toch gezellig), het mag wel wat swingerder! En een goede wijnbar. Kom maar op met dat Bourgondische! Wat ze in Maastricht en inmiddels zelfs in Amsterdam kunnen moet in Sittard/Geleen toch ook kunnen...
- uitgaansgelegenheden die langer dan tot 3 uur open zijn in de stad (sittard, Maastricht)
- uitgaansgelegenheden die geen druk cafe inhouden waar het enige doel is hoeveel consumpties mensen drinken.
- Underground dance, lounge etc...
- Eigenlijk is er bijna geen nachtleven in de regio!
- Een goede uitgaansgelegenheid voor jongeren. Ook meer vertier voor kleine kinderen en jong volwassenen.
- Gelegenheden voor een meer 'intellectueel' publiek
- er mist een antwoordkeuze bij deze vraag: ik mis er geen
- een goede voetbalclub
- Voor de kinderen: disco's
- open water
- Film en schouwburg op een bijdetijds niveau/actualiteit
- natuur
- Discotheek met meer alternatieve muziek
- Leuke groengebieden waar je lekker iets kunt eten of drinken of met de kinderen naar toe kunt gaan
- Meer verscheidenheid aan uitgaans mogelijkheden, vooral voor de jeugd.
- meer studentenkroegen, grand cafe's en groot aanbod hockey en tennis
- discotheken, kroegen die niet voor oude lullen zijn
- openluchtwembad in eigen gemeente
- aanbod voor jongeren in kleinere kernen

- door de leegstand in het winkelcentrum van Sittard en het te streng parkeer beleid ga ik niet meer graag winkelen in deze stad dan kan ik ook net zo goed naar Brunssum of Stein gaan, goed parkeer beleid
- Uiteraard woon ik er al een tijdje niet meer. Maar Sittard zou voor mij aantrekkelijker worden als er meer opleidingen zouden zijn en met name een universiteit. Je krijgt dan gezellige studentencafés waarin gediscussieerd wordt, een café met dichters en schrijvers, Filmhuis (of is dat er al?), meer buitenlanders.
- uitgaansmogelijkheden voor tieners tussen 14 en 18 jaar
- meer theatercafé's
- - lounge/cocktail bar
- - discotheek
- de sluitingstijden van café's is erg vroeg. Ik heb 10 jaar in Breda gewoond waar de café's tot 04.00 of 05.00 uur open waren vanaf donderdagavond.
- Discotheek en andere uitgaansgelegenheden voor 25+
- Een normaal groot zwembad, nu hebben we een te klein buitenzwembad. Het lijkt meer op een rituele wassing.
- De jeugd heeft niet eens een discotheek in Sittard, moeten daardoor verder van huis op stap gaan. Zo verliezen ze ook de binding met hun woonplaats.
- aansprekende, onderscheidende gelegenheden.
- Discotheek in de regio Sittard
- In de zomer zo een zwemvijver perfect zijn. Meer openlucht festiviteiten en dan ook gericht op jongeren en jong volwassenen, niet alleen kinderen. Jong volwassenen is de doelgroep die de gemeente over het hoofd ziet.
- net als bij cultuur: niet alles hoeft op loopafstand
- discotheek en meer uitgaansmogelijkheden voor jongeren rond de 16 jaar
- discotheek
- discotheeken, leuke kroegen
- het uitgaansleven vind ik minder
- muziekfestivals
- homo horeca... alleen in M'richt en zelfs daar is het heel dun gezaaid. Homo sport verenigingen... Je moet er gewoon weg want ik denk dat weinig homo's zich thuis voelen in het 'bekrompen en conservatieve' Limburg.
- aanbod voor 50 plussers
- discotheeken voor 25+
- dansgelegenheden en theatersport
- Muziek in de zomermaanden op de markt, muziek voor jong en oud.
- Een leuk goedkope speeltuin in de buurt.
- goed bereikbare clubs en discotheeken van aanzienlijke omvang.
- Concert- en musicalbezoekmogelijkheden.
- vrije tijdscentra zoals zwembaden in combi met pretpark en / of vakantiewoningen.
- grote winkelcentra met grote ruime winkels met een groot assortiment evt van ketens.
- uitgaansmogelijkheden zijn er zat, maar het is overal zo druk!
- Discotheek/ Uitgaanscentrum
- Discotheek in Sittard, zwembad Buchten
- wellicht een dierentuin
- iets voor zeer kleine kinderen in de buurt van Sittard
- concerten, grote zwembaden, parken, grote speeltuinen
- gay uitgaansgelegenheden
- kampeermogelijkheden
- grote disco, poptempel

- discotheken, cafe's, theater
- Discotheek in Sittard
- ruimere keuze restaurants
- grootschalige evenementen (met internationale allure) in de buitenlucht
- Discotheek
- een gezellig cafe waar je elkaar wel kunt verstaan en een locatie waar grote concerten kunnen worden georganiseerd.
- een goed poppodium, waar naast gevestigde bands ook beginnende bands, die het clubcircuit ontgroeid zijn, een kans krijgen zich verder te ontplooiën.
- uitgaans mogelijkheden voor jongeren tussen de 14 en 18 jaar, in mijn eigen jeugd waren die er volop maar in de loop der jaren zijn de meeste verdwenen jammer
- mogelijkheid om groot concert te bezoeken, zoals alleen mogelijk is in Gelredom of Ahoy
- buitenzwembad in Born
- kinderactiviteiten, bijv in bos, of restaurants/cafes die ook geschikt zijn voor kinderen.
- weinig leuke jeugd-uitgaansmogelijkheden (kinderen konden nergens naartoe, er zijn alleen gelegenheden die geassocieerd worden met drugs en drank..)
- leuk aanbod restaurants (weinig in Sittard)/ geen 'leve in de brouwerij' in vgl Maastricht. Aanbod theater Sittard is niet up to date.
- 1)Discotheek 2)Overdekt speelplaats voor jonge kinderen
- Een golfbaan
- voldoende keus in restaurants, terrasjes. Verschillende festivals, concerten etc. Keus in uitgaansmogelijkheden (discotheken, kroegen, bars) Georganiseerde activiteiten op bijvoorbeeld koninginnendag, oud en nieuw.
- Grote stadsparken, waarin gesport en ontspannen kan worden.
- musicaltheater, cafe voor dertigplussers, luxe restaurant
- Discotheek in regio Sittard. Meer variatie in cafe's in directe omgeving.
- Goede restaurants, trendy uitgaansconcepten, zwembad
- theater/musical/concerthal voor grote projecten
- Cafes met ruimere openingstijden. Discotheek voor de jeugd. Al met al vind ik Sittard-Geleen bedroevend slecht voor de jeugd. Een stad van 95000 inwoners en niet eens een echt uitgaansleven. Neem een voorbeeld aan Heerlen.
- Disco en poppodium in Sittard
- een discotheek
- een poppodium
- Een dansgelegenheden voor de jeugd met dansvloer, met op z'n tijd live optredens
- professionele horeca, uitgaansgelegenheden voor de "oudere jongere"
- discotheek, clubs
- Themapark, zoals in de regio brabant.
- In vergelijking met andere steden zijn de uitgangsmogelijkheden in Maastricht beperkt. Weliswaar veel cafes, weinig mogelijkheden om te dansen!
- Het cafe-aanbod is prima. De wat meer disco-gerichte uitgaansgelegenheden is er wel, maar het aanbod is vrij eenzijdig. Dat komt denk ik ook omdat het gemeentebestuur (zeker in Sittard) dit tegenhoudt. Daardoor is er een vrij beperkt aanbod, allemaal vrij afgelegen en overal is de auto en best verre rit voor nodig.
- meer groen (bos), meer speeltuinen voor mijn kinderen, een kinderboerderij in de stad Sittard, een binnenspeeltuin in de stad Sittard. En een jeugddiscotheek (voor 15-25 jaar).
- zie toelichting bij vraag 10
- dance-festivals, homo-uitgaansgelegenheden, moderne kunst
- recreëren volgens mij prima, uitgaan zeer slecht

- minder boerse kroegen
- deze vraag heb ik al beantwoord bij vraag 9
- Groot uitgaanscentrum/discotheek.
- Overdekt kinderparadijs (zoals Ballorig).
- Modern, groot overdekt winkelcentrum.
- Mooie buitenzwembad + binnen.
- discotheek voor de jeugd in Sittard
- Goed en veilig zwemparadys
- Goede uitgaans clubs en festivals
- openluchtzwembad
- uitgebreidere natuurgebieden
- discotheek, goed sportcomplex, groot park
- Plekken alwaar men gemotoriseerde sporten kan bedrijven (buitencircuits)
- golfbanen
- Een discotheek in de regio Sittard.
- culturele activiteiten
- Recreatie is goed (natuur, heuvels, Ardennen nabij. Uitgaansmogelijkheden: suf, niet spannend, niet internationaal, weinig onverwachte momenten om horizon te verbreden.
- Limburg is zo..... en er is voldoende aanbod aan speeltuinen zwembaden dierentuinen kastelen/ruines wandel- en fietsroutes etc.
- Golfbaan, kleiduivenschieterrein.
- een uitgaansgelegenheid waar het mogelijk is te dansen.
- een uitgaansgelegenheid voor mensen tussen 25 -35
- voldoende plekken waar jongeren (12jaar-18 jaar) overdag naartoe kunnen gaan, zodat er geen 'hang-groepen' gevormd worden.
- - autoluwe pleinen met alleen terrasmogelijkheden
- - 'buitenlandse keuken'
- - grand-cafes
- de zee (maar daar valt niet veel aan te doen)
- concertzaal
- - Restaurant aanbod Sittard onder de maat
- - Kroegenaanbod Sittard te beperkt (alles hetzelfde)
- uitgaansgelegenheid voor 35+ (voor de dansen, loungen etc.)
- de Limburgse heuvels om te fietsen
- leuke discotheken
- groot pretpark
- meer voorzieningen voor jongeren die beter betaalbaar zijn
- discotheek
- Een goede hippe uitgaansplek voor mensen van eigen leeftijd (24) met makkelijke bereikbaarheid met OV
- uitgaansgelegenheden voor 30+
- discotheek, weinig diversiteit in uitgaan voor jongeren
- grand cafes buiten Maastricht, waar je ook in je eentje voor een kop koffie met krant gaat zitten, coffee bars
- theater, meerdere bioscopen, gezellige restaurantjes
- uitgaansmogelijkheden voor de 'oudere jeugd'
- Ik mis een goede club om uit te gaan.

- levendig uitgaansleven
- leuke dansgelegenheden..
- - Sittard zou een mooie Biergarten en een of meerdere wijnlokalen moeten krijgen.
Ik heb vijf jaar in Mainz in Duitsland gewoond en vond dit geweldig.
- - Een stadsstrand
- - Meer horeca in het algemeen. Meer afwisseling m.b.t. soort uitgaansgelegenheden.
- - Stedelijk cultuurcentrum, zoals b.v. KUZ in Mainz (zie internet)
- - Groter filmaanbod in de trant van het Filmhuis in Sittard.
- - Literair café.
- - Boekenmarkt
- - Politiek café
- meer discotheken, underground dingen, pretparken,
- diversiteit in het aanbod
- In Sittard is geen enkele discotheek. Behalve Pinkpop (verhuisd van Geleen naar Lamdgraaf) zou de regio best nog een nieuwe grote poptempel kunnen herbergen. Take a walk blues is een prachtige gebeurtenis, maar wordt onvoldoende gesteund in mijn ogen door de regio.
- discotheek voor de jeugdigen uit Sittard
- Meer diversiteit in het uitgaansaanbod bv Grand cafés, clubs.
- Uitgaansgelegenheden 30+
- theater, films (muv Maastricht), concerten
- de terugkeer van strand a/d Maas in Maastricht of een goede recreatieplas of zwebad dichterbij de stad.
Qua uitgaan: een leuk café voor de hippe veertiger waar alternatieve muziek wordt gedraaid of een plek voor popconcerten in Maastricht
- goede betaalbare restaurants, breder aanbod!
- uitgaansgelegenheden voor mensen tussen de 21-30, meer andere steden in de buurt.. In de Randstad ben ik binnen een uurtje in Amsterdam, Utrecht, Den Haag, Leiden, Rotterdam. De bereikbaarheid daarvan vind ik belangrijk.
- Een grote uitgaansgelegenheid en meer vrijheid van de horeca om activiteiten te ontplooiën (waaronder een langere openingstijd).
- goede concertzaal
- Poppodium en disco in Sittard
- watersport/ recreatiegebied met water (zuid Limburg)
- Diversiteit en leeftijdsgenoten die wat alternatiever zijn. Als wel diversiteit aan muziek die gedraaid wordt.
- Een grote discotheek in een stad.
- Goed georganiseerde, enigszins alternatieve muziekpodia, uitnodigend park
- iets waar 20-30-ers naartoe kunnen om leeftijdsgenoten te ontmoeten, maar geen discotheek. Mag nl ook overdag zijn ipv in de nacht. Op een terrasje maak je ook maar weinig contacten met anderen...
- De uitgaansmogelijkheden zijn zeer beperkt in aanbod. Bijv. de markt van Sittard is "redelijk" gezellig, echter zeer krap/klein. Goede restaurants ontbreken m.i.
- een grote discotheek voor de jeugd van Sittard en omstreken.
- jazzcafé's , poppodia, evenementen
- pop/cultuur podium net als de effenaar
- een leuke hippe uitgaansgelegenheid
- Ook hier geldt dat Maastricht wel bruist (goede restaurants, leuk vaargebied) maar de overige steden blijven aanzienlijk achter. Roermond probeert nog bij te blijven, maar dat is het.
Of er naast restaurants voldoende uitgaansmogelijkheden zijn is moeilijk te beoordelen. Zo vaak ben ik niet meer in de regio aanwezig.
- een behoorlijke discotheek, supermarkten die ook op zondag open zijn en na 18.00u, busverbindingen die de hele dag door werken, politie die zich daadwerkelijk om de veiligheid bekommert, enz. kortom alles wat een stad een stad maakt

- Alternatieve kroegen en een echte poptempel. Fenix is echt verloederd en iedereen laat het maar gebeuren.
- Pretparken alleen maar Steinerbos, ook maar matig,
- meerdere uitgaansgelegenheden, zeker voor schoolgaande jeugd
- een goede discotheek voor de jeugd
- meer buitenterrassen, langere openingstijden.
- Uitgaansgelegenheden voor jongeren (15-18 jaar)
- groot theater
- rustige wandel en natuurbelevingen
- parken, musea.
- Meer sauna's
- lounge gelegenheid, cafes voor 30+
- pop tempel
- Zwemwater (natuurlijk) is erg beperkt of slecht ontwikkeld. Beter ontwikkeling grindgaten etc.. Ook als het vriest is er nauwelijks schaatsgelegenheden of wordt er weinig door de gemeentes ondernomen om er iets van te maken.
- Voor de jeugd van de voormalige gemeente Born een uitgaansgelegenheden zoals vroeger Bartok in Born. Nu moeten kinderen vanaf 16 jaar naar Sittard of Echt of Beek. Het gesloten buitenbad van het Anker is ook een gemis voor bewoners van de voormalige gemeente Born. Ouders met (kleine) kinderen gaan nu vaak buiten de regio naar het zwembad, vb Steinerbos, Hommelheide, Gangelt en Maaseik. Opening van het buitenbad zou de mensen meer bij elkaar houden. Meer gezelligheid.
- breder aanbod voor alle leeftijden
- Sittard is eigenlijk de enige plaats waar je uit kunt gaan, behalve Maastricht wat weer te ver is en 's avonds/'s nachts slecht bereikbaar met openbaar vervoer. Restaurant-aanbod is niet heel groot.
- Een betere / hippe discotheek
- er is over het algemeen in de weekenden etc weinig te doen in de stad
- een discotheek in Sittard
- discotheek voor de kinderen in Sittard.
- popconcert locatie
- Kroegen, discotheken, festivals (toegankelijkheid voor jongeren met en zonder handicap!)
- laat het vooral over aan de mensen zelf en ga geen pretparkachtige dingen aanbieden. zorg dat er mogelijkheden blijven voor gewone vrije ontspanning in de open lucht en sportfaciliteiten.
- Er is geen discotheek. Er zijn slechts enkele kroegen waar het op een zaterdagavond druk is.
- de zee ;-)
- buitenzwembad (zie vorig open antwoord)
poppodium (idem)
- disco voor de jeugd
- meer uitgezette wandelroutes
- Meer terrassen, cafés, discotheek, uitstraling van een grote stad.
- Discotheken, meer terrassen
- (alternatief) poppodium & filmhuis van formaat
in het algemeen: variatie en een wat minder regionaal geörienteerde instelling van ondernemers
- Grootschaliger pop/concert podium
- uitgaansgelegenheden voor de 20+ t/m 40+
- zie antwoord bij vraag naar cultuurvoorzieningen
- meer gezellige cafe's dicht bij de woning
- dans cafe
- evenementen voor jongeren

- Er is naar mijn mening genoeg te doen, echter het lijkt alsof steeds meer mensen thuis blijven, bv op de markt in Sittard is het op zaterdag avond soms gewoon helemaal leeg. Ik denk dat er een nieuwe boost nodig is om mensen weer de stad in te trekken.
  - golfbaan;
  - Filmhuis, Podium voor muziek, Speciaal-bieren Cafe.
  - recreatieparken, langere uitgaanstijden
  - Discotheek, weinig leisure zoals snowworld
  - meer fietspaden in Limburg; meer publiciteit natuuraanbod van Duitsland en België.
  - qua recreatie is het beter in Limburg dan in de Randstad, omdat er meer ruimte is, maar qua uitgaan miste ik vroeger (kleine) discotheken in de buurt
  - zie vorige vraag
  - Uitgangsmogelijkheid voor de jeugd tussen 16 en 25 waar het veilig toeven hoog in het vaandel staat.
  - Met name voor de scholieren/ studenten uitgaansgelegenheid, b.v. grotere discotheek in westelijke mijnstreek
  - Grootschalige evenementen
  - dagvoorziening speeltuin, zwembad, horeca, pretparkachtig vertier voor tieners in één entree.
  - Natuurzwembaden
  - kwantiteit en variatie
  - breder aanbod aan alternatieve uitgaansgelegenheden
  - theatercafés, cafés/ eetgelegenheden met live muziek, toegang museums gratis
  - Er is geen overdekte kinderspeeltuin in een gebied met circa 100.000 inwoners. Het huidige buiten zwembad in Sittard is erg beperkt van omvang t.o.v. het oorspronkelijke buitenbad.
  - uitgaansmogelijkheden voor de jeugd van 12 tot 20 jaar Alle oude voorzieningen, lees disco's en jeugddisco's, zijn verdwenen
  - discotheek 30+
  - poppodia en bioscoop
  - Meer gezinsvoorzieningen, speeltuinen, dierentuinen, parken, ook slecht weer ideeën en recreatievoorzieningen voor ouderen/ slecht ter been zijnde. musea beperkt en gedateerd en soms relatief duur (ik woon in Londen waar de meeste musea gratis toegankelijk zijn, maar de stad is te groot en mist gemeenschapszin, ook te druk).
  - meer grand caféachtige mogelijkheden
  - sauna, sportcentra, winkels, gezellige cafés
  - grand cafés, dansgelegenheden...
  - fietsroutes
  - - gezellige kroegen
  - - leuke dansgelegenheden voor leeftijd van ca. 30 jaar
  - meer variatie in het aanbod
  - Concerten van grotere artiesten
-

